

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

**ΕΡΕΥΝΑ – ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ
ΕΠΗΡΕΑΣΤΗΚΑΝ ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΟΠΙΚΕΣ (ΗΡΑΚΛΕΙΟ)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΕΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Φοιτήτρια: ΑΞΙΩΤΗ ΜΑΡΙΑΝΝΑ Α.Μ.: 3045
Επιβλέπων καθηγητής: ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ηράκλειο 2009

Στους γονείς μου

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου σε όλους αυτούς τους ανθρώπους που συνέβαλλαν στο να φέρω εις πέρας την παρούσα πτυχιακή εργασία..

Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της εργασίας αυτής, τον Φραγιαδάκη Αθανάσιο, για την πολύτιμη βοήθειά του και τη διαρκή υποστήριξή του, για τις χρήσιμες συμβουλές του και την καθοδήγησή του καθ' όλα τα στάδια διεκπεραίωσης της εργασίας. Ακόμη, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους κυρίους Θεοδώρου Νίκο, Καλιάνη Παναγιώτη και Τζωρτζακάκη Αντώνη για την άμεση και ανιδιοτελή βοήθειά τους, όσον αφορά την προμήθεια ερευνητικού υλικού, καθώς επίσης τους κυρίους Καθαράκη Μιχάλη και Ριτσόπουλο Φώτη για την καλοσύνη και διάθεση τους να με βοηθήσουν .

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά στην οικογένεια μου για την αμέριστη ηθική και οικονομική συμπαράσταση, βοήθεια και προ πάντων κατανόηση και ανοχή, όχι μόνο κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το βασικότερο θέμα συζήτησης, ακόμα και σήμερα, ένα χρόνο κι όχι μόνο μετά την χρηματοοικονομική κρίση, που ξέσπασε στις Η.Π.Α. και έγινε παγκόσμια, αποτελεί το πόσο, πως και ποιους επηρέασε αυτή η κρίση και τι μετρά ενίσχυσης πρέπει να ληφθούν.

Μέσα από αυτή την εργασία επιχειρείται να προσεγγιστεί, με σύγχρονη έρευνα (ερωτηματολόγιο – στατιστική ανάλυση), ο βαθμός στον οποίο επηρεάζονται οι σύγχρονες τοπικές επιχειρήσεις στον νομό Ηρακλείου Κρήτης από την οικονομική κρίση.

Στα πρώτα κεφάλαια γίνεται αναφορά στην παγκόσμια οικονομική κρίση, στον τρόπο και στην ταχύτητα που επεκτάθηκε και στην εισαγωγή της τελικά και στη χώρα μας.

Επίσης γίνεται μια σύντομη παρουσίαση της τοπικής οικονομίας και καταγράφονται τα στοιχεία και η μεθοδολογία της έρευνας.

Έπειτα επιχειρείται η ανάλυση και σύγκριση (διαχρονική και κλαδική) των αποτελεσμάτων της έρευνας. Θα παρουσιαστούν, θα αναλυθούν και θα σχολιαστούν, οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, ως μεταβολές σε σημαντικές παραμέτρους - δείκτες για τις επιχειρήσεις, όπως ο τζίρος, ο κύκλος εργασιών, το ανθρώπινο δυναμικό, η ρευστότητα, ο δανεισμός κ.α..

Πραγματοποιήθηκαν τρεις σωματοποιημένες δειγματοληψίες (Δεκέμβριος 2008 Φεβρουάριος 2009 και Μάιος 2009) από επιχειρήσεις από τέσσερις κλάδους και κάθε νομική μορφή, στις οποίες χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου, των οποίων τα δεδομένα συγκριθήκαν, αναλύθηκαν και παράγουν τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε μορφή γραφημάτων.

Από τα δεδομένα της έρευνας, προκύπτει μια σαφώς αρνητική επίδραση της κρίσης στις τοπικές επιχειρήσεις...

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	12
1.1 Παγκόσμια Οικονομική Κρίση	12
1.2 Η κατάσταση πριν από την κρίση	12
1.3 Το ξεκίνημα της κρίσης	12
1.4 Οι επιπτώσεις της κρίσης	13
1.5 Οι επιπτώσεις της κρίσης παγκοσμίως	13
2. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ	15
3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	16
4. Η ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	21
5. ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ	23
5.1 Η Κρήτη.....	23
5.2 Το Ηράκλειο	25
6. Η ΕΡΕΥΝΑ	28
6.1 Στοιχεία και Μεθοδολογία της Έρευνας	28
7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	30
7.1 Σύγκριση αποτελεσμάτων	30
7.2 Σύγκριση αποτελεσμάτων κλαδικά.....	38
8. ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	56
ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	56
ΠΗΓΕΣ	59

Λίστα Πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΟΥΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	25
ΠΙΝΑΚΑΣ 2	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΟΥΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ.....	26

Λίστα Γραφημάτων

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.1	ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ	30
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.2	ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΕ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ	31
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.3	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΕ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	32
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.4	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΑ ΚΕΡΔΗ	33
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.5	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΟΝ ΔΑΝΕΙΣΜΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	33
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.6	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΛΑΤΕΣ	34
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.7	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΝΕΙΣΠΡΑΚΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	35
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.8	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΧΡΟΝΟΥ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΕΠΙΤΑΓΩΝ	36
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.9	ΠΙΘΑΝΗ ΜΕΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	37
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.1	ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ (ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	38
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.2	ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ (ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	38
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.3	ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ (ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	39
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.4	ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΕ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ (ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	40
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.5	ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΕ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ (ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	40
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.6	ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΕ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ (ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	40
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.7	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΕ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	42
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.8	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΕ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	

(ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	42
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.9 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΕ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	
(ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	42
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.10 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΑ ΚΕΡΔΗ	
(ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	44
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.11 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΑ ΚΕΡΔΗ	
(ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	44
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.12 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΑ ΚΕΡΔΗ	
(ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	44
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.13 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΟΝ ΔΑΝΕΙΣΜΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
(ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	46
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.14 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΟΝ ΔΑΝΕΙΣΜΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
(ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	46
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.15 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΟΝ ΔΑΝΕΙΣΜΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
(ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	46
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.16 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
(ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	47
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.17 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
(ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	47
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.18 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
(ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	47
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.19 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΝΕΙΣΠΡΑΚΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	
(ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	49
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.20 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΝΕΙΣΠΡΑΚΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	
(ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	49

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.21 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΝΕΙΣΠΡΑΚΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	
(ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	49
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.22 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΧΡΟΝΟΥ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΕΠΙΤΑΓΩΝ	
(ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	51
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.23 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΧΡΟΝΟΥ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΕΠΙΤΑΓΩΝ	
(ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	51
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.24 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΧΡΟΝΟΥ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΕΠΙΤΑΓΩΝ	
(ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	51
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.25 ΠΙΘΑΝΗ ΜΕΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
(ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	53
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.26 ΠΙΘΑΝΗ ΜΕΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
(ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ).....	53
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.27 ΠΙΘΑΝΗ ΜΕΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
(ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ)	53

Εισαγωγή

Ως οικονομική κρίση, ορίζεται μια κατάσταση στην οποία η οικονομία μιας χώρας, βιώνει μια ξαφνική διατάραξη από οικονομολογικά αίτια, αντιμετωπίζοντας κυρίως ένα φθίνον ΑΕΠ, ένα «στέγνωμα» της ρευστότητας και άνοδο / πτώση των τιμών λόγω του πληθωρισμού / αντιπληθωρισμού. Μια οικονομική κρίση μπορεί να λάβει τη μορφή μιας ύφεσης ή μιας οικονομικής δυσπραγίας.

Ως νομισματική κρίση, ορίζεται μια κατάσταση στην οποία η συνολική προσφορά χρήματος, υπολείπεται της συνολικής ζήτησης χρήματος. Αυτό σημαίνει ότι η ρευστότητα γρήγορα εξατμίζεται, επειδή το διαθέσιμο χρήμα αποσύρεται από τις τράπεζες, αναγκάζοντας τες είτε να πωλήσουν άλλα αξιόγραφα για να αποζημιώσουν το έλλειμμα, είτε να καταρρεύσουν.

Ο πιο σύντομος ορισμός σύμφωνα με το Μάρξ, είναι ότι οι κρίσεις «αποτελούν έκρηξη των αντιθέσεων του συστήματος». Οι οικονομικές κρίσεις συμπυκνώνουν τη διαταραχή του αέναου κύκλου περιστροφής του κεφαλαίου, από παραγωγικό, εμπορευματικό, χρηματικό, για την παραγωγή υπεραξίας και τελικά κέρδους. Βαθύτερη αιτία έχουν την αντίθεση μεταξύ κοινωνικού χαρακτήρα της παραγωγής και ατομικής ιδιοποίησης των αποτελεσμάτων, δηλαδή «τελική αιτία» θα λέγαμε έχουν την υποκατανάλωση των μαζών.

Τύποι κρίσεων που συναντώνται (συνήθως) σε οικονομικές κρίσεις

➤ Τραπεζικές κρίσεις

Όταν μια τράπεζα υφίσταται μια ξαφνική ορμή αποσύρσεων από τους καταθέτες, αυτό καλείται «επιδρομή» τραπεζών. Δεδομένου ότι οι τράπεζες δανείζουν το μεγαλύτερο μέρος των μετρητών που λαμβάνουν στις καταθέσεις (βλέπε κλασματικό τραπεζικό απόθεμα), είναι δύσκολο για αυτές να αποπληρώσουν γρήγορα όλες τις καταθέσεις, εάν αυτές απαιτηθούν ξαφνικά, έτσι μια «επιδρομή» μπορεί να οδηγήσει την τράπεζα σε πτώχευση, και να γίνει αίτια πολλοί καταθέτες να χάσουν τις αποταμιεύσεις τους, εκτός και αν καλύπτονται από ασφάλεια κατάθεσης. Μια κατάσταση στην οποία οι «επιδρομές» τραπεζών εξαπλώνονται καλείται συστημική τραπεζική κρίση ή απλά τραπεζικός πανικός. Μια κατάσταση χωρίς λιαν διαδεδομένες τραπεζικές «επιδρομές», αλλά με τις τράπεζες απρόθυμες να δανείσουν, επειδή ανησυχούν ότι έχουν ανεπαρκή διαθέσιμα κεφάλαια, καλείται συχνά πιστωτική κρίσιμη στιγμή. Κατά αυτόν τον τρόπο, οι τράπεζες γίνονται ένας επιταχυντής μιας οικονομικής κρίσης.

Παραδείγματα τραπεζικών κρίσεων περιλαμβάνουν την «επιδρομή» στην Τράπεζα των Ηνωμένων Πολιτειών το 1931 και την «επιδρομή» στην Northern Rock το 2007. Επίσης η κατάρρευση της Bear Stearns το 2008 μερικές φορές έχει κληθεί «επιδρομή» τραπεζών, ακόμα κι αν η Bear Stearns ήταν μια τράπεζα επενδύσεων παρά μια Εμπορική τράπεζα. Η Αμερικανική κρίση αποταμιεύσεων και δανείων της δεκαετίας του '80 οδήγησε σε μια πιστωτική κρίσιμη στιγμή, που χαρακτηρίστηκε ως κύριος παράγοντας της Αμερικανικής ύφεσης του 1990-91.

➤ Κερδοσκοπικές φούσκες και Κραχ

Οι οικονομολόγοι λένε ότι, όταν ένα οικονομικό στοιχείο -του ενεργητικού- (απόθεμα, παραδείγματος χάριν) εκθέτει μια φούσκα, η τιμή του υπερβαίνει την παρούσα αξία του μελλοντικού εισοδήματος (όπως ο τόκος ή τα μερίσματα που θα λαμβάνονταν με την παρακράτηση του μέχρι την ωριμότητα). Εάν περισσότεροι συμμετέχοντες στη αγορά, αγοράσουν το στοιχείο πρώτιστα με την ελπίδα να το πουλήσουν αργότερα σε μια υψηλότερη τιμή, αντί να το αγοράσουν για το εισόδημα που θα παράγει, αυτό θα μπορούσε να είναι μια φούσκα εν δυνάμει.

Εάν υπάρχει φούσκα, υπάρχει επίσης κίνδυνος συντριβής στις τιμές του στοιχείου: οι συμμετέχοντες στην αγορά θα συνεχίσουν να αγοράζουν, μόνο όσον καιρό αναμένουν ότι άλλοι θα αγοράσουν, και όταν πολλοί αποφασίζουν να πωλήσουν η τιμή θα πέσει. Εντούτοις, είναι δύσκολο να πει κανείς στην πράξη, εάν η τιμή ενός στοιχείου είναι ίση πραγματικά με τη θεμελιώδη αξία του, έτσι είναι δύσκολο να ανιχνευθούν οι φούσκες αξιόπιστα. Μερικοί οικονομολόγοι επιμένουν ότι οι φούσκες εμφανίζονται ποτέ ή σχεδόν ποτέ.

Γνωστά παραδείγματα από φούσκες (ή των θεωρούμενων ως φούσκες) και κραχ σε τιμές μετοχών και άλλων στοιχείων αποτελούν η «Ολλανδική μανία τουλιπών», το Κραχ Wall Street του 1929, η Ιαπωνική φούσκα ιδιοκτησίας της δεκαετίας του '80, το Κραχ dot-com το 2000-2001, και η φούσκα κατοικίας που ξεφούσκωσε τώρα στις Ηνωμένες Πολιτείες.

➤ Διεθνείς οικονομικές κρίσεις

Όταν μια χώρα που διατηρεί μια σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία, αναγκάζεται ξαφνικά να υποτιμήσει το νόμισμά της λόγω μιας κερδοσκοπικής επίθεσης, αυτό καλείται μια συναλλαγματική κρίση ή κρίση ισοζυγίου πληρωμών. Όταν μια χώρα αποτυγχάνει να ξεπληρώσει το δημόσιο χρέος της, αυτό καλείται αθέτηση δημόσιου χρέους (δημόσιο έλλειμμα). Ενώ η υποτίμηση και το έλλειμμα θα μπορούσαν και τα δύο να είναι εθελοντικές αποφάσεις της κυβέρνησης, συχνά εκλαμβάνονται ως ακούσια αποτελέσματα μιας αλλαγής στο συναίσθημα επενδυτών, που οδηγεί σε ένα ξαφνικό σταμάτημα σε ροές κεφαλαίων ή σε μια ξαφνική αύξηση κεφαλαίου. Διάφορα νομίσματα που αποτέλεσαν μέρος του ευρωπαϊκού μηχανισμού συναλλαγματικής ισοτιμίας, υπέφεραν από τις κρίσεις το 1992-93 και αναγκάστηκαν να υποτιμηθούν ή να αποχωρήσουν από το μηχανισμό. Ένας άλλος κύκλος συναλλαγματικών κρίσεων πραγματοποιήθηκε στην Ασία το 1997-98. Πολλές λατινοαμερικάνικες χώρες αύξησαν το χρέος τους στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Η ρωσική οικονομική κρίση του 1998 οδήγησε σε μια υποτίμηση του ρουβλίου και των ρωσικών κρατικών ομολόγων.

[\(Βικιπαίδεια και Wikipedia\)](#)

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

1.1 Παγκόσμια Οικονομική Κρίση

Η κρίση που ξεκίνησε από τις αγορές των ΗΠΑ επηρέασε όλη την υφήλιο. Όσο πέρασε ο καιρός βγήκε στην επιφάνεια η σοβαρότητα της κρίσης και το πρόβλημα πήρε διαφορετικές διαστάσεις. Η κρίση αν και πρωτοπαρουσιάστηκε στις αγορές των ΗΠΑ σε σύντομο χρονικό διάστημα άρχισε να επηρεάζει τις περισσότερες αγορές του κόσμου. Αυτό δείχνει το πόσο στενά συνδεδεμένες είναι οι παγκόσμιες αγορές. Έτσι η κρίση από περιφερειακό πρόβλημα έγινε παγκόσμιο. Αν και οι χώρες που επηρεάστηκαν έλαβαν μέτρα σε σύντομο χρονικό διάστημα έγινε φανερό ότι όλες οι χώρες πρέπει να ενεργήσουν από κοινού.

1.2 Η κατάσταση πριν από την κρίση

Πριν από την κρίση επικρατούσε μία θετική ατμόσφαιρα στις αγορές. Οι κτηματομεσιτικές αγορές κέρδιζαν αξία. Οι τιμές πετρελαίου με τις αυξανόμενες προοπτικές ζήτησης είχαν ανοδική πορεία, (τον Ιούλιο του 2009, η τιμή πετρελαίου ανά βαρέλι είχε φτάσει τα 147 δολάρια). Η αύξηση στις τιμές πετρελαίου και η ξηρασία που προκάλεσε άνοδο στις τιμές τροφίμων, προμήνησαν την κρίση.

Οι τράπεζες έβλεπαν υψηλά κέρδη από τις πιστώσεις που σχεδίαζαν να χορηγήσουν στο κτηματομεσιτικό τομέα λόγω της ανοδικής πορείας της αγοράς αυτής. Από τις πιστώσεις μπορούσαν να επωφεληθούν και οι πελάτες με χαμηλό εισόδημα. Όταν αυξήθηκαν οι αξίες των κατοικιών, οι ιδιοκτήτες που απόκτησαν κατοικίες με στεγαστικά δάνεια, δανειοδοτήθηκαν περαιτέρω υποθηκεύοντας την επιπρόσθετη αξία.

Οι τράπεζες χωρίς να περιμένουν την πληρωμή των δάνειων, δείχνοντας την αξία των υποθηκευμένων κατοικιών, προωθούσαν ομόλογα στην αγορά τα οποία τους αποφέρονε νέες πηγές και τα οποία ξανά δανειοδοτούσαν. Οι αγοραστές ομολόγων τα πουλούσαν στην αγορά στους επενδυτές ως ομόλογα και μετοχές.

1.3 Το ξεκίνημα της κρίσης

Όταν στις ΗΠΑ άρχισε η πτώση της αξίας των κατοικιών οι δανειολήπτες με χαμηλό εισόδημα αντιμετώπισαν δυσκολίες στην αποπληρωμή των δόσεων με αποτέλεσμα οι τράπεζες να κατασχέσουν τις κατοικίες. Όταν οι κατοικίες αυτές προωθήθηκαν προς πώληση για να αποφέρουν ρευστό στις τράπεζες, αυξήθηκε η προσφορά με αποτέλεσμα να σημειωθούν μεγαλύτερες πτώσεις στις αξίες.

Ως φυσικό επακόλουθο σημειώθηκε πτώση στα ομόλογα που βασίζονταν στα ενυπόθηκα δάνεια. Η κατάσταση αυτή έκρουσε των κώδων κινδύνου για τις χρηματοοικονομικές εταιρίες. Αν και δεν άλλαζαν οι υπευθυνότητες πληρωμής προς τους καταθέτες, επειδή η περιουσία τους έχασε αξία, οι τράπεζες βίωσαν προβλήματα κεφαλαίου.

Το πρόβλημα ρευστοποίησης που αντιμετώπισαν οι τράπεζες έπρεπε να λυθεί με πίστωση από άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, αλλά η κατάσταση ήταν ασαφής και περιείχε μεγάλα ρίσκα με συνέπεια να αυξάνει το κόστος της πίστωσης. Έτσι οι τράπεζες δεν είχαν την πρόθεση να δανειοδοτήσουν και ως συνέπεια αυτού ήταν αναμενόμενη μία σμίκρυνση στο οικονομικό σύστημα.

Στις αγορές άρχισε να επικρατεί ένα κλίμα έλλειψης εμπιστοσύνης και οι προβληματικές τράπεζες άρχισαν να καταρρέουν. Η οικονομική κρίση άρχισε να επηρεάζει και τον παραγωγικό τομέα.

1.4 Οι επιπτώσεις της κρίσης

Επικρατούσε μία ανησυχία στους επενδυτές λόγω της σμίκρυνσης των αγορών. Το εύρος της χρηματοοικονομικής κρίσης ήταν τόσο μεγάλο που επηρέασε τις παγκόσμιες αγορές. Η άνοδος της τιμής του χρυσού ήταν δείκτης του κλίματος ανασφάλειας που επικρατούσε. Η κρίση αυτή παρομοιάζεται με το οικονομικό κραχ του 1929 που βιώθηκε στις ΗΠΑ. Εκείνη την περίοδο η Αμερική υπέστη τεράστιες ζημιές, η ανεργία έφτασε σε επίπεδα ρεκόρ και τα ίχνη της ήταν ορατά για αρκετό καιρό. Για να λυθεί το δανειοδοτικό πρόβλημα γίνονται σημαντικές παρεμβάσεις για να μην αυξηθεί η ανεργία και να διασφαλιστεί η στασιμότητα στις αγορές. Οι ΗΠΑ είναι γνωστές για την φιλελεύθερη οικονομική πολιτική που ασκούν και για το λόγο αυτό οι κρατικές παρεμβάσεις πάντα ήταν σε χαμηλά επίπεδα. Η επικρατούσα κατάσταση όμως άλλαξε με την οικονομική κρίση, η οποία οδήγησε στην κρατικοποίηση ορισμένων τραπεζών.

1.5 Οι επιπτώσεις της κρίσης παγκοσμίως

Οι κινήσεις πανικού έχουν λιγοστέψει σε σχέση με την περίοδο που ξέσπασε η κρίση, σιγά σιγά η κατάσταση άρχισε να εξισορροπείται, η κινητικότητα και οι πτώσεις στα χρηματιστήρια έχουν μειωθεί. Το δολάριο έχει ανατιμηθεί έναντι του ευρώ.

Δεν προκαλούν πλέον πανικό στις χρηματοοικονομικές αγορές οι ειδήσεις σχετικά με τις ζημιές που έχουν υποστεί κάποιες τράπεζες. Οι ειδικοί διασαφηνίζουν ότι η κρίση θα τελειώσει σε διάστημα δύο χρόνων. Προβλέπεται ότι οι τράπεζες στις οποίες που ενισχύθηκαν με ρευστότητα, να βγουν με αυτό τον τρόπο από την κρίση. Οι ανακοινώσεις πτώσεων που ήρθαν από μεγάλες εταιρίες χειροτέρεψαν την ήδη δυσμενή κατάσταση των αγορών.

Τα πακέτα βοθηιών αν και αρχικά προορίζονταν για την τραπεζική αγορά, άρχισαν να συμπεριλαμβάνουν και τις εταιρίες του παραγωγικού τομέα οι οποίες αντιμετώπιζαν δυσκολίες λήψης δανείων. Η Ιαπωνία για παράδειγμα ανακοίνωσε ένα πακέτο βοήθειας για την υποστήριξη των εταιριών του παραγωγικού τομέα.

Με την κρίση παρουσιάστηκε η ανάγκη παγκόσμιας αναδιοργάνωσης. Η ανακοίνωση πακέτων βοήθειας εξάλειψε την έλλειψη εμπιστοσύνης που επικρατούσε στις χρηματαγορές. Διεθνή οργανισμοί όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF) και η Παγκόσμια Τράπεζα επεμβαίνοντας προσπάθησαν να εμποδίσουν την διεύρυνση της κρίσης. Η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ (FED) κατέβασε τα επιτόκια ανακουφίζοντας τις αγορές. Αρκετές χώρες έχουν κατανοήσει ότι πρέπει να κινηθούν από κοινού για την επίλυση των προβλημάτων.

.....

2. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Οι βασικές δυσλειτουργίες του «παγκοσμιοποιημένου» συστήματος των χρηματαγορών και των εξαρτημένων απ' αυτές υπόλοιπων αγορών, που σηματοδότησαν την κρίση σ' όλα τα στάδιά της είναι:

α) περιορισμός της ρευστότητας του χρήματος και της κίνησής του μέσω του τραπεζικού συστήματος.

β) συνέπειες που προκλήθηκαν εξ αιτίας του περιορισμού της ρευστότητας των τραπεζικών κεφαλαίων προς τις εξαρτημένες απ' αυτά αγορές, τις επιχειρήσεις αλλά και τα νοικοκυριά.

Ο πανικός που προκλήθηκε από την πολλαπλασιαστική επίδραση της διογκωτικής, ως προς το μέγεθος των αρνητικών συνεπειών, λειτουργίας των Μ.Μ.Ε. συνέβαλε στην καταστροφολογική επικράτηση της άποψης περί κατάρρευσης των αγορών και νέου ΚΡΑΧ.

Αυτή η άποψη αύξησε την πίεση στην πραγματική οικονομία και επηρέασε άμεσα πολλούς τομείς της κυρίως μέσω του περιορισμού της κατανάλωσης δημιουργώντας, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, ασφυξίες σε πολλούς απ' αυτούς.

Η «κρίση» εισήχθη και στην χώρα μας με την μορφή επικοινωνιακής χιονοστιβάδας που την «απειλούσε» ακόμα και με πτώχευση.

Όμως κανένας δεν ασχολήθηκε με την τεκμηρίωση και την μέτρηση του πραγματικού κινδύνου που μας απειλούσε. Δηλαδή, **εάν, πόσο** και **πως** το τραπεζικό μας σύστημα ήταν εκτεθειμένο στο σύνολό του ή εν μέρει στον κίνδυνο των τοξικών ομολόγων και των συνεπειών τους. Αντίστοιχα τι απειλούσε την πραγματική μας οικονομία, στο βαθμό, που τομείς της θα επηρεάζονταν από την κρίση (π.χ. τουρισμός, ναυτιλία, εμπόριο), όπως συνέβη σε άλλες χώρες.

Σχεδόν όλοι αποδεχθήκαμε με το συνήθη ανορθολογικό τρόπο που διακρίνει τη συλλογική αλλά και ατομική συμπεριφορά μας ότι ήρθε, και *πάλι*, το τέλος του κόσμου, με επιλογές άλλων προς τις οποίες εμείς θα αντιταχθούμε, και *πάλι*, χωρίς βαθειά και ουσιαστική γνώση, και *πάλι*, χωρίς το ρεαλιστικό σχέδιο που θα προέκυπτε εάν την είχαμε ή εάν την αποκτούσαμε αυτή τη γνώση. Όλα αυτά δημιούργησαν ένα δυσμενές κλίμα και οδήγησαν πολλούς τομείς της οικονομίας μας σε δύσκολες καταστάσεις.

3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Σύμφωνα με δημοσιεύματα του τύπου (πανελλαδικά) στις αρχές Μαρτίου 2009...

Πτώση της οικοδομικής δραστηριότητας, μείωση της κίνησης σε εστιατόρια και των προκρατήσεων σε ξενοδοχεία, βουτιά των πωλήσεων αυτοκινήτων, κάμψη στην αγορά βιβλίου, στα καταστήματα με ρούχα, παπούτσια ή έπιπλα.

(Ριζοσπάστης, 2009),

Αβεβαιότητα και απολύσεις φέρνει η μείωση της κατανάλωσης από τα νοικοκυριά. Στο μάτι του κυκλώνα οικοδομές, ΙΧ, τουρισμός, καταστήματα ρούχων, έπιπλα και βιβλία...

Το... φάντασμα της οικονομικής κρίσης ή τουλάχιστον ο φόβος της επερχόμενης επέλασής της σαρώνει αρκετούς κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας. Μπορεί ακόμη να βρισκόμαστε -όπως πολλοί επισημαίνουν- μόνο στον προθάλαμο μιας μακροχρόνιας οικονομικής ύφεσης. Η αβεβαιότητα, ωστόσο, για το τι μέλλει γενέσθαι στο άμεσο μέλλον, σε συνδυασμό με τη... διαχρονική δυστοκία των ελληνικών νοικοκυριών, φαίνεται πως έχει «φρενάρει» τους καταναλωτές.

Στους τομείς που άμεσα εξαρτώνται από την τραπεζική δανειοδότηση -οικοδομή, αυτοκίνητο-, η κάμψη είναι ξεκάθαρη. Το 2008 εκδόθηκαν 11.949 λιγότερες οικοδομικές άδειες από το 2007, γεγονός που μεταφράζεται σε πτώση 15,4%. Τον περασμένο Ιανουάριο, άλλωστε, οι μελέτες νέων οικοδομών έπεσαν κατά 25%. Τον ίδιο μήνα, οι πωλήσεις των αυτοκινήτων κατέγραφαν πτώση 39,7%, ενώ τον Φλεβάρη η καθοδική πορεία στον κλάδο συνεχίστηκε... (-38%).

Στην ίδια τροχιά φαίνεται πως κινούνται και άλλοι κλάδοι, όπως τα βιβλία, τα ρούχα, τα παπούτσια, τα έπιπλα. Ενδεικτικό είναι πως ο δείκτης κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο μειώθηκε -σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία- τον Δεκέμβρη κατά 4%, σε σύγκριση με τον ίδιο μήνα του 2007, ενώ τον προπερασμένο Δεκέμβρη είχε εμφανίσει αύξηση 3,2% έναντι του 2006.

Οι πολυαναμενόμενες εκπτώσεις αναζωογόνησαν την αγορά, αλλά οι μέχρι στιγμής εκτιμήσεις αναφέρουν πως η φετινή κίνηση υπολείπεται της περσινής κατά 10% - 20%. Οι εστιάτορες κάνουν λόγο για μείωση 30% - 35% στον τζίρο του κλάδου από τον Οκτώβριο και μιλούν για «άδεια τραπεζία».

Ανησυχία

Οι ξενοδόχοι της Αθήνας δηλώνουν «από προβληματισμένοι έως ανήσυχοι», ενώ μιλούν για πτώση περίπου 30%, από τις αρχές του Δεκέμβρη, όταν τα εξεγερτικά γεγονότα κατέκλυζαν το κέντρο της πρωτεύουσας.

Στη Θεσσαλονίκη, η μείωση για το πρώτο δίμηνο του 2009 εκτιμάται στο 10-15%. Οι χειμερινοί προορισμοί κρατούν ακόμη «ψηλά το κεφάλι». Για το καλοκαίρι οι προκρατήσεις από το εξωτερικό κυμαίνονται από 10% έως 30% κάτω σε σχέση με το 2008.

Οι εργαζόμενοι, ωστόσο, καταγγέλλουν πως η επερχόμενη κρίση ανάγεται σε «έντονη κινδυνολογία» ώστε οι εργοδότες να προβούν σε απολύσεις, άδειες άνευ αποδοχών και να προωθήσουν με ευκολία νέες, ελαστικότερες μορφές απασχόλησης. Γι' αυτό ζητούν από την κυβέρνηση να συνδέσει τα μέτρα στήριξης των τουριστικών επιχειρήσεων με τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας.

ο ΟΠΙΣΘΕΝ 38% ΣΤΙΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΙΧ

Κατακόρυφη πτώση σημειώνουν οι πωλήσεις των αυτοκινήτων τους τελευταίους μήνες, με τον Ιανουάριο να καταγράφει βουτιά 39,7%, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα πέρυσι, και τον Φεβρουάριο 38%. Τον Δεκέμβριο του 2008 η πτώση κυμάνθηκε στο 23,7%, ενώ τον Νοέμβρη άγγιξε το 33%.

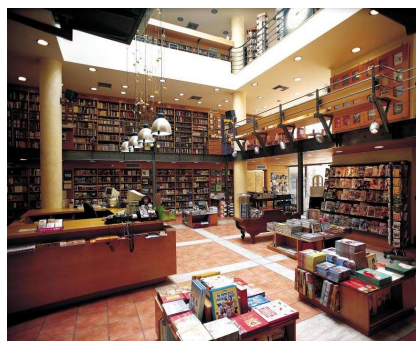
«Εκτιμούμε πως το 2009 θα πουληθούν 180.000-200.000 αυτοκίνητα, ενώ την τελευταία 10ετία πωλούνται συνήθως 270.000-300.000 τον χρόνο. Αυτό σημαίνει 30% πτώση», σημειώνει ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εμπόρων Εισαγωγέων Αυτοκινήτων Ελλάδας, Απόστολος Πετιμεζάς.

Ο Αναστάσιος Ευαγγέλου επιχειρηματίας στην Αγία Παρασκευή, έχει ήδη απολύσει τους δύο από τους τρεις υπαλλήλους που απασχολούσε. «Ο τζίρος έχει πέσει από 30% το φθινόπωρο μέχρι 50% τον Ιανουάριο», μας λέει.

ο ΒΙΒΛΙΟ

Αργοσβήνουν τα βιβλιοχαρτοπωλεία

«Αν από τις αρχές φθινοπώρου υπήρχε μια κάμψη, από τον Ιανουάριο και μετά είναι πολύ αισθητή», υπογραμμίζει ο γενικός γραμματέας της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Εκδοτών - Βιβλιοπωλών, Γιώργος Στεφάνου.

«Τα πρώτα δείγματα φάνηκαν στις αρχές του 2008, αλλά από τα τέλη της περσινής χρονιάς η πτώση είναι εμφανής», σημειώνει ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εκδοτών Βιβλίου, Γιώργος Ψίχαλος, εκτιμώντας την κάμψη στον τζίρο του κλάδου, στο 10%.

«Οι εκδότες αναβάλλουν, καθυστερούν ή περιορίζουν τις εκδόσεις τους», προσθέτει ο πρόεδρος των εκδοτών στην Αθήνα, Λουκάς Ρινόπουλος. Σύμφωνα με τον δείκτη βιομηχανικής παραγωγής της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι εκτυπώσεις - εκδόσεις μειώθηκαν 4% τον Δεκέμβριο του 2008, σε σύγκριση με τον ίδιο μήνα του 2007. Το παζάρι της πλατείας Κλαυθμώνος φιλοξένησε φέτος 500.000 βιβλία, 160 εκδοτών. «Είναι η πρώτη φορά που παρουσιάζονται τόσα πολλά, ενώ σημειώθηκε ρεκόρ εισπράξεων», διευκρινίζει ο κ. Ψίχαλος.

Την ίδια στιγμή, τα βιβλιοχαρτοπωλεία... αργοπεθαίνουν. «Κλείνουν περίπου 30 ανά δίμηνο πανελλαδικά το τελευταίο 7μηνο», τονίζει η πρόεδρος του Συλλόγου Βιβλιοχαρτοπωλών Αθηνών - Προαστίων, Βίκυ Μανουσαρίδου. «Τον Νοέμβριο είχαμε πτώση μέχρι και 35%, ενώ και ο Δεκέμβρης ήταν κακός. Οι περισσότεροι συνάδελφοι είναι σε απόγνωση».

ο ΣΙΝΕΜΑ-ΘΕΑΤΡΟ

Κόβονται 10% πιο λίγα εισιτήρια

Με ελαφρά πτώση -10%- κυλάει η φετινή κινηματογραφική σεζόν (από 09/2008) στην Ελλάδα, αν και το τελευταίο δίμηνο (Γενάρης, Φλεβάρης) οι πωλήσεις των εισιτηρίων εμφανίζουν αύξηση σε σχέση με τις αρχές του 2008. Οι

άνθρωποι του χώρου λένε πως αυτή η αύξηση μπορεί να οφείλεται στην οικονομική κρίση -ο κόσμος προτιμά μια πιο φθηνή διασκέδαση-, ή στο ότι φέτος συγκεντρώθηκαν όλες οι οσκαρικές ταινίες σε ένα δίμηνο. Να σημειωθεί πως στην Αθήνα τρεις «μονές» αίθουσες δεν άνοιξαν φέτος, ενώ οι πολυκινηματογράφοι έχουν το 65% της αγοράς.

Ταυτόχρονα, οι υπεύθυνοι για την προβολή αρκετών θεατρικών σκημών της Αθήνας λένε πως δεν έχουν αισθανθεί τους τριγμούς της κρίσης, καθώς δεν καταγράφουν πτώση στις κρατήσεις. Παρ' όλα αυτά διαπιστώνουν πως ο κόσμος είναι «πιο συγκρατημένος στις επιλογές του», «ενδιαφέρεται αρκετά για τις τιμές και τις ημέρες με τις προσφορές», ενώ καταγράφεται και αυξημένο ενδιαφέρον για τα εκπτωτικά κουπόνια που δίνονται από περιοδικά και έντυπα του χώρου.

ο ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ-ΤΑΒΕΡΝΕΣ

Άδεια τραπέζια και απαισιοδοξία

«Είναι η χειρότερη εποχή που έχουμε περάσει». Ο Κώστας Τουρλάκης είναι 33 χρόνων και διατηρεί στην Αγία Παρασκευή ταβέρνα, που ανήκει στην οικογένειά του εδώ και 47 χρόνια. Ο ίδιος υπολογίζει την πτώση της πελατείας τους τελευταίους μήνες στο 30%, σε σύγκριση με πέρυσι: «Τα τελευταία χρόνια υπάρχει ύφεση και στενότητα, αλλά από τον φετινό χειμώνα η... βουτιά είναι απότομη».

Για δυσμενές κλίμα και «δύσκολες για τον κλάδο μέρες» κάνει λόγο ο γενικός γραμματέας της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Εστιατόρων και συναφών επαγγελμάτων, Γιώργος Καββαθάς. «Από τον Οκτώβριο του 2008 και μετά παρατηρείται μια πτώση του τζίρου στον κλάδο που αγγίζει το 30% - 35%.

Το φαινόμενο των άδειων τραπεζιών είναι ξεκάθαρο τις καθημερινές. Για πρώτη φορά ο κλάδος αντιμετωπίζει τέτοιο πρόβλημα.

Το καλοκαίρι που μας πέρασε στη Ρόδο δεν άνοιξαν οι 70 από τις 720 επιχειρήσεις, ενώ φέτος υπολογίζεται πως δεν θα ανοίξουν άλλα 70-80 εστιατόρια. Ήδη ακούγεται πως γίνονται μειώσεις προσωπικού», τονίζει ο ίδιος.

ο ΟΙΚΟΔΟΜΗ

Βουτιά στις νέες άδειες, δυσεύρετο το μεροκάματο

«Έχω να βρω δουλειά από τα Χριστούγεννα.

Είμαι οικοδόμος 20 χρόνια και είχα

10 άτομα συνεργείο. Ποτέ δεν είχα κάτσει ούτε μέρα»...

Ο Γιάννης Ρουκλιώτης από το Μενίδι, παντρεμένος

με δύο παιδιά, αντιμετωπίζει το ίδιο πρόβλημα

με χιλιάδες άλλους που ζουν από την οικοδομή.

Τα στοιχεία επιβεβαιώνουν τα δυσμενέστερα σενάρια: σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία, το 2008 οι οικοδομικές άδειες μειώθηκαν 15,4%, σε σύγκριση με το 2007. Ειδικότερα τον Νοέμβριο, η βουτιά έφτασε στο 21,2% και τον Δεκέμβριο στο 4,8%.

Χαρακτηριστικό είναι πως μόνο στην Αττική, το 2008, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα μειώθηκε κατά 24,1% σε σχέση με το 2007. Αλλά και το ΤΕΕ τονίζει πως τον περασμένο Ιανουάριο οι μελέτες νέων οικοδομών μειώθηκαν κατά 25%, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2008, ενώ οι επιβλέψεις, η ροή δηλαδή των εργασιών στις οικοδομές, κατά 39%.

Ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Οικοδόμων, Γ. Πάσουλας, κάνει λόγο για «τη χαριστική βολή, η οποία εκτόξευσε μια κρίση που σιγόνβραζε». Ο ίδιος εκτιμά πως η ανεργία στον κλάδο «ξεπερνά πια το 35%. Υπάρχουν οικοδόμοι που δεν βρίσκουν μεροκάματο εδώ και μήνες, ενώ τα ημερομίσθια πέφτουν. Χιλιάδες δουλεύουν ανασφάλιστοι και άλλοι τόσοι μετανάστες εργάζονται στην επαρχία με ασφάλεια ΟΓΑ...

Εκατοντάδες οικοδομές σε όλη την Ελλάδα έχουν σταματήσει, ενώ εκατοντάδες άδειες έχουν παγώσει. Υπάρχουν 500.000 απύλητα διαμερίσματα σε όλη την Ελλάδα, ενώ πολλοί πηγαίνουν σε χώρες όπως η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Γιουγκοσλαβία, για να δουλέψουν σε έργα ελληνικών εταιρειών».

ο ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

Μεγάλος εφιάλης οι προκρατήσεις

Για πτώση της κίνησης στα αστικά κέντρα και μειωμένες προκρατήσεις στους καλοκαιρινούς προορισμούς μιλούν οι ξενοδόχοι.

«Τόσο δύσκολο χειμώνα, χωρίς ελπίδα για μια καλή άνοιξη, δεν έχουμε ξαναπεράσει»,

σημειώνει ο Αλέξανδρος Βασιλικός, ιδιοκτήτης τριών ξενοδοχείων στην Αθήνα.

«Τα γεγονότα του Δεκέμβρη επιτάχυναν την έλευση της κρίσης», προσθέτει ο πρόεδρος της Ένωσης Ξενοδόχων Αθήνας, Γιώργος Τσακίρης, κάνοντας λόγο για πτώση 30% από τις αρχές Δεκέμβρη μέχρι, τουλάχιστον, τα τέλη Ιανουαρίου.

Ο πρόεδρος των εργαζομένων στον τουρισμό και επισιτισμό, Λεωνίδα Καραθανάση, εκτιμά πως 700 άνθρωποι έχουν χάσει από τον Οκτώβρη μέχρι τον Φλεβάρη (2008) τη δουλειά τους, κυρίως στον κλάδο των ξενοδοχείων, ενώ «δίνονται άδειες άνευ αποδοχών, μειώνονται ώρες και ημέρες της εβδομαδιαίας εργασίας, καθυστερούνται δεδουλευμένα, με αφορμή την κινδυνολογία της κρίσης».

Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων κάνει λόγο για 20% - 30% πτώση των προκρατήσεων της θερινής περιόδου από τις αγορές της Αγγλίας και της Γερμανίας και 10% - 30% από Ιταλούς, Γάλλους, Σκανδιναβούς κ.ά., αν και εκτιμά πως θα βελτιωθούν τα ποσοστά. «Ο μεγαλύτερος φόβος μας είναι αν θα αντέξουν οι tour operators στην κρίση και αν θα μπορούν να πληρώσουν για τον τουρισμό που θα έλθει τελικά στην Ελλάδα», λέει ο γενικός γραμματέας της ΠΟΞ, Σπύρος Γαλιατσάτος.

ο ΕΠΙΠΛΑ

Στροφή στα φθηνά προϊόντα

Από την κρίση δεν ξεφεύγει το έπιπλο. Στελέχη του χώρου εκτιμούν την πτώση του τζίρου από το καλοκαίρι του 2008 στο 15%. Τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας δείχνουν πτώση του κύκλου εργασιών στα καταστήματα επίπλων - ηλεκτρικών ειδών και οικιακού

εξοπλισμού κατά 8,6% τον Δεκέμβριο του 2008, σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2007. «Για πρώτη φορά υπάρχει σε τέτοιο εύρος πτώση», μας λέει ο κ. Κώστας Ξερικός, που διατηρεί έκθεση επίπλων στον Γέρακα. Ο ίδιος εκτιμά πως οι πωλήσεις του έχουν πέσει κατά 30% - 40% από το φθινόπωρο του 2008. «Ο κόσμος επιλέγει τα πιο φθηνά προϊόντα».

ο **ΡΟΥΧΑ-ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ**

Μειωμένη 20% η κίνηση στα μαγαζιά

«Είναι ξεκάθαρο πως ο εμπορικός κόσμος έχει νιώσει την κρίση», υπογραμμίζει ο αντιπρόεδρος του Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών, Ανδρέας Τριανταφυλλίδης. Ο ίδιος εκτιμά πως η κίνηση που έχουν φέρει οι εκπτώσεις στα μαγαζιά είναι μειωμένη κατά 10% - 20%, σε σύγκριση με πέρυσι, ενώ και το φθινόπωρο ήταν πτωτικό.

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία, τα καταστήματα ένδυσης - υπόδησης σημείωσαν πτώση του κύκλου εργασιών κατά 13% τον Δεκέμβριο του 2008, σε σύγκριση με τον ίδιο μήνα του 2007 (9,5% τον Νοέμβριο).

«Ο κόσμος αγοράζει αυστηρά τα αναγκαία. Από αρχές Οκτώβρη (2008) έχουμε μια πτώση της τάξης του 20%, ενώ οι γιορτές κύλησαν μέτρια. Τόσο κακή ψυχολογία δεν έχω ξαναδεί στον κόσμο 30 χρόνια που ασχολούμαι με το εμπόριο», σημειώνει ο Ηλίας Κορκοβίλης, που διατηρεί κατάστημα με ρούχα στην Αγία Παρασκευή. Για κακή ψυχολογία του κόσμου μιλά και ο Θόδωρος Μπαρμπάκος, που διατηρεί κατάστημα με παπούτσια.

ο **ΤΑΞΙ**

Χειρότερος μήνας ο Φεβρουάριος του 2009

Εγκράτεια του κόσμου στα έξοδα διαπιστώνουν και οι ταξιτζήδες που κάνουν λόγο για πτώση 15-20% σε σχέση με πέρυσι. Την ίδια στιγμή το πουρμπουάρ έχει... κάνει φτερά. «Αυτοί οι μήνες είναι πάντα δύσκολοι, αλλά φέτος ο Φλεβάρης είναι χειρότερος από άλλες χρονιές», τονίζει ο κ. Νίκος Βλάχος (ταξιτζής), ενώ ο συνάδελφός του, Απόστολος Κόλλιας, λέει πως «έχουν μειωθεί πολύ και οι μικρές διαδρομές, πράγμα που δείχνει μια τάση του κόσμου να κόβει έξοδα».

(Φώσκολος, ΕΘΝΟΣ, 2009)

4. Η ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η κατάσταση φαίνεται να είναι λίγο πιο σταθεροποιημένη σήμερα. Όμως ο κύκλος είναι ακόμα ανοιχτός και τα πράγματα αρκετά ρευστά. Το πώς θα εξελιχθούν τα μεγέθη στον τουρισμό και την ναυτιλία θα παίξει σημαντικότερα το ρόλο στην πορεία της Εθνικής μας οικονομίας. Με δεδομένο το ευμετάβλητο αυτών των αγορών, οι όποιες προβλέψεις εμπεριέχουν υψηλά ποσοστά αστοχίας.

Η άποψη «κράτα τη συνετή στάση της νηφάλιας, ενεργητικής και ευέλικτης προσαρμογής» φαίνεται να δείχνει τη βέλτιστη επιλογή μέχρι τουλάχιστον το τέλος της τρέχουσας τουριστικής περιόδου.

Δυστυχώς για μας, τα κερδοσκοπικά παιχνίδια που παίζονται με διεθνοποιημένες στρατηγικές συσσώρευσης, μας βρίσκουν απροετοίμαστους στο κρατικό αλλά και το μέσο ατομικό επίπεδο, άρα εξαιρετικά ευάλωτους.

Στο κρατικό επίπεδο, γιατί οι δομές του (εκάστοτε πολιτική ηγεσία και δημόσια διοίκηση), εκμεταλλεύονται τις «κρίσεις» που προκαλούνται απ' αυτά για να συγκαλύψουν τις δικές τους ανεπάρκειες και δυσλειτουργίες και στο ατομικό, γιατί η νοοτροπία και το μορφωτικό μας επίπεδο, δεν μας επιτρέπουν την ορθολογική σύλληψη, κατανόηση και, στο βαθμό του από εμάς εφικτού, διαχείρισή του.

Συγκεκριμένα:

α) Το ελληνικό κράτος στηριγμένο πάνω στην ελληνική πραγματικότητα και τις επιδράσεις της «κρίσης» στην εθνική οικονομία, υπαρκτές ή πιθανολογούμενες, εξήγγειλε μέτρα υιοθετώντας κυρίως πρακτικές και μεθόδους άλλων χωρών, με διαφορετικά δεδομένα και όχι εστιασμένες πάνω στη δική μας πραγματικότητα.

β) Το τραπεζικό μας σύστημα αντέδρασε, σχεδόν στο σύνολό του κερδοσκοπικά χωρίς το αίσθημα της κοινωνικής ευθύνης που όφειλε να επιδείξει. Απέκρυψε τα αληθινά στοιχεία για τον όποιο κίνδυνο διέτρεχε και εκμεταλλεύτηκε την όποια αρνητική συγκυρία, για να ενδυναμώσει τη θέση του και να επιβάλει τα συμφέροντά του ως «ρυθμιστικού παράγοντα» της πραγματικής οικονομίας.

γ) Οι επιχειρήσεις, στο βαθμό που μπορούσαν, αντέδρασαν περίπου με τον ίδιο τρόπο. Στις πρώτες φάσεις της κρίσης όσες απ' αυτές είχαν την δυνατότητα αύξησαν τις τιμές και μόνο όταν ο συνακόλουθος περιορισμός της κατανάλωσης τις πίεσε, φρέναραν τον παραλογισμό αυτής τους της πρακτικής. Πολλές απ' αυτές «άρπαξαν την ευκαιρία» για επαναδιαπραγμάτευση, προς όφελός τους, των εργασιακών τους σχέσεων αλλά και των εμπορικών - επιχειρηματικών σχέσεων τους με τους προμηθευτές ή τους πελάτες τους, αδιαφορώντας για τις συνέπειες αυτών τους των πρακτικών στο σύνολο της πραγματικής οικονομίας και άλλες για να τύχουν ειδικής μεταχείρισης από το κράτος (εμπόριο αυτοκινήτων...).

δ) Τα Μ.Μ.Ε με τον τρόπο που λειτούργησαν, μάλλον χειροτέρεψαν την κατάσταση με τον πανικό που δημιούργησαν, αντί να βοηθήσουν με την ενημέρωσή τους.

ε) Τα μεμονωμένα άτομα ως καταναλωτές ή με οποιανδήποτε άλλη ιδιότητά τους απεδείχθησαν για άλλη μια φορά ο αδύναμος κρίκος.

Η έλλειψη γνώσης, πληροφόρησης, παιδείας αλλά και συλλογικής συνείδησης και δράσης αποδυνάμωσαν και πάλι τις ήδη περιορισμένες δυνατότητές τους.

Λόγω λοιπόν της παγκοσμιοποίησης των αγορών και της μεγάλης τεχνολογικής προόδου, αλλά κυρίως της κατάργησης των «συνόρων», της αυτοματοποιημένης σύνδεσης των χρηματαγορών και των χρηματιστηρίων, αλλά και της παγκόσμιας κυριαρχίας των media, η κρίση αφού πέρασε την Ε.Ε., διοχετεύτηκε και στην Ελλάδα και κατ' επέκταση, στους νομούς και τις πόλεις της.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν ορισμένα οικονομικά, δημογραφικά χαρακτηριστικά και στατιστικά στοιχεία για την Κρήτη και το Ηράκλειο, με σκοπό να προχωρήσουμε έπειτα στην παρουσίαση της έρευνας και ανάλυση των επιπτώσεων της «άφιξης» αυτής της Οικονομικής Κρίσης σε επιχειρήσεις του νομού Ηρακλείου...

5. ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ

5.1 Η Κρήτη

Η Κρήτη είναι το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και το πεμπτο μεγαλύτερο στη Μεσόγειο. Πρωτεύουσα καθώς και μεγαλύτερη πόλη της είναι το Ηράκλειο.

Η Κρήτη βρίσκεται στο νότιο άκρο του Αιγαίου πελάγους και καλύπτει μια περιοχή 8.336 km².

Ο αριθμός των μονίμων κατοίκων της περιφέρειας Κρήτης, την 01/01/2008, ανέρχεται στις 606.274.

Το νησί έχει μήκος 260 χλμ και ποικίλλει στο πλάτος από 60 χλμ (που μετριοούνται από το ακρωτήριο Δίον στο ακρωτήριο Λίθινο), σε μόνο 12 χλμ στον ισθμό της Ιεράπετρας στην ανατολική Κρήτη. Η ακτογραμμή της παρουσιάζει βαθύ γεωγραφικό διαμελισμό, δίνοντας στην Κρήτη πάνω από 1.000 χλμ ακτών.

Η Κρήτη βρίσκεται περίπου 160 χλμ νότια της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας. Είναι τμήμα της περιφερειακής διοίκησης της Ελλάδας.

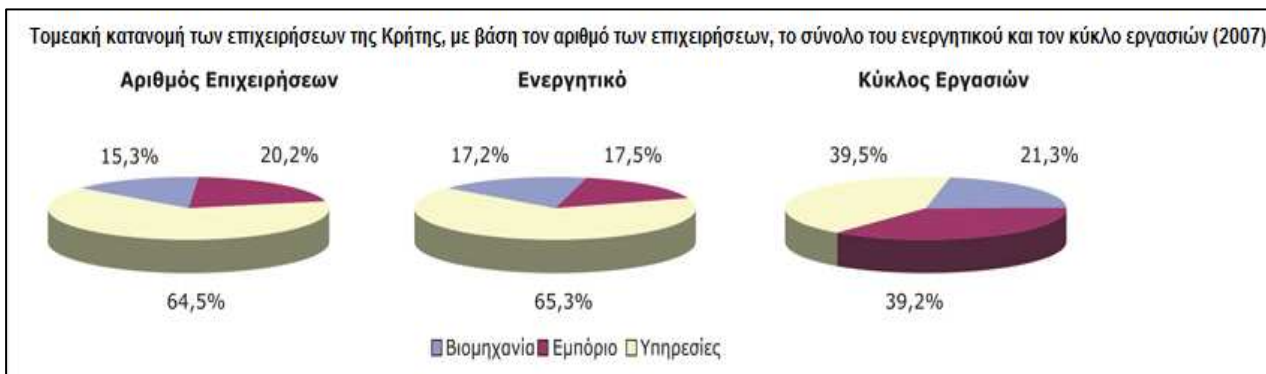
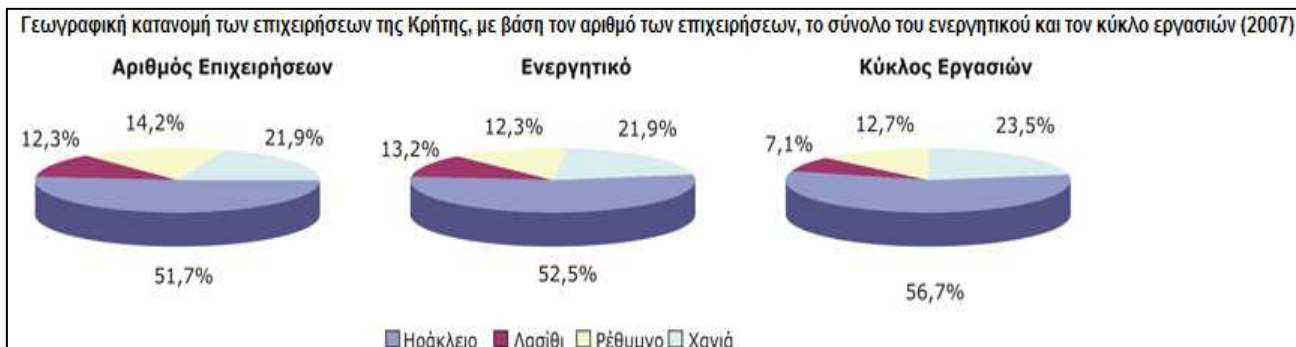
Χωρίζεται στους νομούς Ηρακλείου, Χανίων, Λασιθίου και Ρεθύμνου.

Η οικονομία της Κρήτης, η οποία βασιζόταν κυρίως στη γεωργία, άρχισε να αλλάζει ορατά κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70. Ενώ υπάρχει ακόμα μια έμφαση στην γεωργία και την κτηνοτροφία, λόγω του κλίματος και της έκτασης του νησιού, υπάρχει μια πτώση στις κατασκευές και μια μεγάλη αύξηση στην παροχή υπηρεσιών (κυρίως σχετική με τον τουρισμό). Και οι τρεις τομείς της κρητικής οικονομίας (γεωργία, επεξεργασία-συσκευασία, υπηρεσίες), συνδέονται άμεσα και είναι αλληλοεξαρτώμενοι.

Η Κρήτη έχει ένα μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα που είναι κοντά στο 100% του ελληνικού μέσου όρου και η ανεργία κυμαίνεται περίπου στο 4%.

[\(Βικιπαίδεια και Wikipedia\)](#)

Όπως φαίνεται και στα παρακάτω γραφήματα, ο μισός πληθυσμός της Κρήτης βρίσκεται στο νομό Ηρακλείου, ο οποίος παράγει κατ' αναλογία το μισό του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος της Κρήτης.

(Icap Group Business Directories, 2009)

Παρατηρούμε ότι οι μισές επιχειρήσεις στην Κρήτη, δραστηριοποιούνται στο νομό Ηρακλείου, το 22% περίπου των επιχειρήσεων στη Κρήτη αποτελούν οι επιχειρήσεις του νομού Χανίων, το 14% περίπου αυτές του νομού Ρεθύμνου και τέλος το 12% περίπου αυτές του νομού Λασιθίου.

Αντίστοιχα είναι και τα ποσοστά της κατανομής του συνόλου του κύκλου εργασιών ολόκληρης της Κρήτης, στους νομούς της.

Όσον αφορά τους τομείς δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων της Κρήτης, ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών (65% περίπου) και συμβάλει στην παραγωγή του 40% ΑΕΠ της Κρήτης. Οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με το εμπόριο, αποτελούν το 20% περίπου των κρητικών επιχειρήσεων, αλλά παράγουν και αυτές το 40% του ΑΕΠ, ενώ το 15% του συνόλου των επιχειρήσεων είναι οι βιομηχανικές επιχειρήσεις και παράγουν το υπόλοιπο 20% του εγχώριου ΑΕΠ Κρήτης.

5.2 Το Ηράκλειο

Ο Νομός Ηρακλείου είναι ένας από τους 51 νομούς της Ελλάδας και συγκεκριμένα ένας από τους 4 νομούς της περιφέρειας Κρήτης. Πρωτεύουσα του νομού είναι το Ηράκλειο.

Ο νομός Ηρακλείου έχει 292.489 κατοίκους (απογραφή 2001), έκταση 2.641 km² και πυκνότητα πληθυσμού 110,7 κατοίκους/km².

Η οικονομία του νομού βασίζεται στη γεωργία και στον τουρισμό.

Ειδικότερα, στις πεδιάδες της Μεσαράς, του Ηρακλείου και του Καστελίου παράγονται ελιές, σταφίδες, δημητριακά, εσπεριδοειδή και οπωροκηπευτικά. Σε παράλιες περιοχές, όπως η Άρβη, παράγονται και μπανάνες. Αξιοσημείωτη είναι και η καλλιέργεια του δίκταμου σε περιοχές της Βιάννου, όπως η Έμπαρος.

Ο τουρισμός συντελεί επίσης στην οικονομική ανάπτυξη του νομού. Περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος όπως η Κνωσός, η Φαιστός, η Γόρτυνα, η Τύλισος και τα Μάλια, προσελκύουν αρχαιολάτρες και μη, από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Παράλληλα, οι παραλίες και τα τουριστικά καταλύματα σε τόπους όπως τα Μάταλα, το Γάζι και το Τυμπάκι αποτελούν πόλο έλξης για επισκέπτες από όλο τον κόσμο, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

Ο νομός Ηρακλείου περιλαμβάνει το 51,66% των επιχειρήσεων, το 52,53% των κεφαλαίων και το 56,67% του κύκλου εργασιών και καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των νομών της περιφέρειας Κρήτης.

Η πόλη του Ηρακλείου με 142.112 κατοίκους (απογραφή 2001) και συνολική επιφάνεια 120 τετραγωνικά χιλιόμετρα, είναι η πέμπτη (μετά την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τον Πειραιά και την Πάτρα) μεγαλύτερη σε έκταση και πληθυσμό πόλη της Ελλάδας, η πρωτεύουσα και ο μεγαλύτερος λιμένας της Κρήτης.

Το Ηράκλειο διαθέτει επίσης ένα από τα μεγαλύτερα σε κίνηση αεροδρόμια της χώρας (αεροδρόμιο "Νίκος Καζαντζάκης") και ένα πολύ εμπορικό λιμάνι.

Διαθέτει βιομηχανική περιοχή 4 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά του κέντρου.

Κύριοι οικονομικοί τομείς της πόλης είναι ο τουρισμός, η γεωργία και το εμπόριο.

[\(Βικιπαίδεια και Wikipedia\)](#)

Πιο αναλυτικά :

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΟΥΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

<u>Κλάδος</u>	<u>Αριθμός Επιχειρήσεων</u>	<u>Ποσοστό Επιχειρήσεων</u>
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	445	1,94%
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ	6.551	28,58%
ΕΜΠΟΡΙΟ	8.327	36,33%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	7.599	33,15%
ΣΥΝΟΛΟ	22.922	

Πίνακας 1

(Επιμελητήριο Ηρακλείου, 23/06/2009)

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία (που αναφέρονται στο 2008), το 30% περίπου των επιχειρήσεων στο νομό Ηρακλείου ασχολούνται με τη βιομηχανία και βιοτεχνία, το 36% αυτών με το εμπόριο, ενώ το 33% με τις υπηρεσίες.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΟΥΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

	<u>Α. Ε.</u> ¹	<u>ΑΤ. Ε.</u> ²	<u>Ο. Ε.</u> ³	<u>Ε. Ε.</u> ⁴	<u>Ε. Π. Ε.</u> ⁵	<u>ΆΛΛΕΣ</u>	
	4,87%	78,07%	11,90%	1,94%	2,51%	0,71%	
<u>ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ</u>	173	51	126	21	54	20	445
	38,88%	11,46%	28,31%	4,72%	12,13%	4,49%	
<u>ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ</u>	246	5298	812	86	94	15	6.551
	3,76%	80,87%	12,40%	1,31%	1,43%	0,23%	
<u>ΕΜΠΟΡΙΟ</u>	326	6569	1008	173	201	50	8.327
	3,91%	78,89%	12,11%	2,08%	2,41%	0,60%	
<u>ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</u>	372	5977	781	164	227	78	7.599
	4,90%	78,66%	10,28%	2,16%	2,99%	1,03%	
ΣΥΝΟΛΟ	1.117	17.895	2.727	444	576	163	22.922

Πίνακας 2

(Επιμελητήριο Ηρακλείου, 23/06/2009)

Από τον Πίνακα 2 (που αναφέρεται επίσης στο 2008), προκύπτει ότι το 80% των επιχειρήσεων, που ασχολούνται με το εμπόριο και τις υπηρεσίες, είναι ατομικές επιχειρήσεις, ενώ στον βιομηχανικό κλάδο κυριαρχεί η εταιρική μορφή (Α.Ε., Ε.Ε., Ο.Ε. και Ε.Π.Ε.) κεφαλαιουχική ή προσωπική.

Στον κλάδο της βιοτεχνίας κυριαρχεί όμως η ατομική επιχείρηση (80%).

¹ Α. Ε.: Ανώνυμη Εταιρεία

² ΑΤ. Ε.: Ατομική Επιχείρηση

³ Ο. Ε.: Ομόρρυθμη Εταιρεία

⁴ Ε. Ε.: Ετερόρρυθμη Εταιρεία

⁵ Ε. Π. Ε.: Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

6. Η ΕΡΕΥΝΑ

Σκοπός της έρευνας : Η Έρευνα – Μέτρηση του βαθμού στον οποίο επηρεάστηκαν οι σύγχρονες – τοπικές (Ηράκλειο) επιχειρήσεις το τελευταίο έτος (2009) από την οικονομική κρίση.

Για το σκοπό της έρευνας και για την εξαγωγή συνολικών συμπερασμάτων, επιλέχθηκαν οι παρακάτω παράμετροι – δείκτες: ρευστότητα, πωλήσεις, κέρδη, κόστος χρήματος, δανεισμός, απασχόληση, ώστε να συγκεντρωθούν στοιχεία για αυτές, από δείγματα επιχειρήσεων του νομού Ηρακλείου, σε τρεις διαφορετικές χρονικές στιγμές (Δεκέμβριος 2008, Φεβρουάριος 2009 και Μάιος 2009) και για να δούμε στην πράξη τις μεταβολές που έχει επιφέρει η παγκόσμια οικονομική κρίση που έχει πλήξει τις οικονομίες όλου του κόσμου, στις επιχειρήσεις του τόπου μας.

Έπειτα από συμμετοχή σε έρευνα του Επιμελητηρίου Ηρακλείου, για τον αντίκτυπο της Οικονομικής Κρίσης στην Περιφέρεια Κρήτης, θα παρουσιαστούν, θα αναλυθούν και θα σχολιαστούν, οι επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης σε επιχειρήσεις στον νομό Ηρακλείου, όπως αναφέρεται παραπάνω.

6.1 Στοιχεία και Μεθοδολογία της Έρευνας

- Πραγματοποιήθηκε έρευνα σε επιχειρήσεις του Ηρακλείου, χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια των οποίων τα δεδομένα συγκριθήκαν, αναλύθηκαν και παράγουν τα στοιχεία, τα οποία ανταποκρίνονται στη τρέχουσα πραγματικότητα (όσο αυτό είναι δυνατόν)...
- Χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου. (Παράρτημα). Ένα ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου ή αλλιώς κλειστών ερωτήσεων, αποτελείται από κλειστές ερωτήσεις που προκαθορίζουν τις δυνατές απαντήσεις και μία απάντηση είναι δυνατή. Έχει δηλαδή περιορισμένο αριθμό απαντήσεων.
- Η επιλογή των επιχειρήσεων που ρωτήθηκαν κατά την πρώτη δειγματοληψία έγινε αναλογικά με το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) των επιχειρήσεων αυτών στην κρητική οικονομία. Στη δεύτερη και στην τρίτη δειγματοληψία, η επιλογή ήταν τυχαία.
- Τρεις στρωματοποιημένες δειγματοληψίες από επιχειρήσεις από 4 κλάδους και κάθε νομική μορφή. Όταν ο πληθυσμός διαιρείται σε στρώματα ομοιογενή ως προς χαρακτηριστικό που μας ενδιαφέρει, τότε μπορούμε να πάρουμε ένα τυχαίο δείγμα από κάθε στρώμα και έτσι στο συνολικό δείγμα που προκύπτει αντιπροσωπεύονται όλα τα στρώματα, η μέθοδος αυτή καλείται στρωματοποιημένη δειγματοληψία:

☞ Α' Δειγματοληψία (Δεκέμβριος 2008) :

Μεταποιητικές Βιομηχανίες	13,64%
Κατασκευές	7,27%
Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο	43,64%
Ξενοδοχεία & Εστιατόρια	11,82%

ΑΕ	29,09%
ΕΠΕ	10,00%
ΕΕ	3,64%
ΟΕ	17,27%
Ατομικές	38,18%
Λοιπές	1,82%

☞ Β' Δειγματοληψία (Φεβρουάριος 2009) :

Μεταποιητικές Βιομηχανίες	15,79%
Κατασκευές	9,65%
Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο	51,75%
Ξενοδοχεία & Εστιατόρια	9,65%

ΑΕ	35,96%
ΕΠΕ	6,14%
ΕΕ	3,51%
ΟΕ	14,91%
Ατομικές	31,58%
Λοιπές	7,89%

☞ Γ' Δειγματοληψία (Μάιος 2009) :

Μεταποιητικές Βιομηχανίες	31,50%
Κατασκευές	3,94%
Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο	26,77%
Ξενοδοχεία & Εστιατόρια	11,02%

ΑΕ	28,35%
ΕΠΕ	3,15%
ΕΕ	0,79%
ΟΕ	19,69%
Ατομικές	27,56%
Λοιπές	20,47%

- Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων: 118 ανά δειγματοληψία

7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

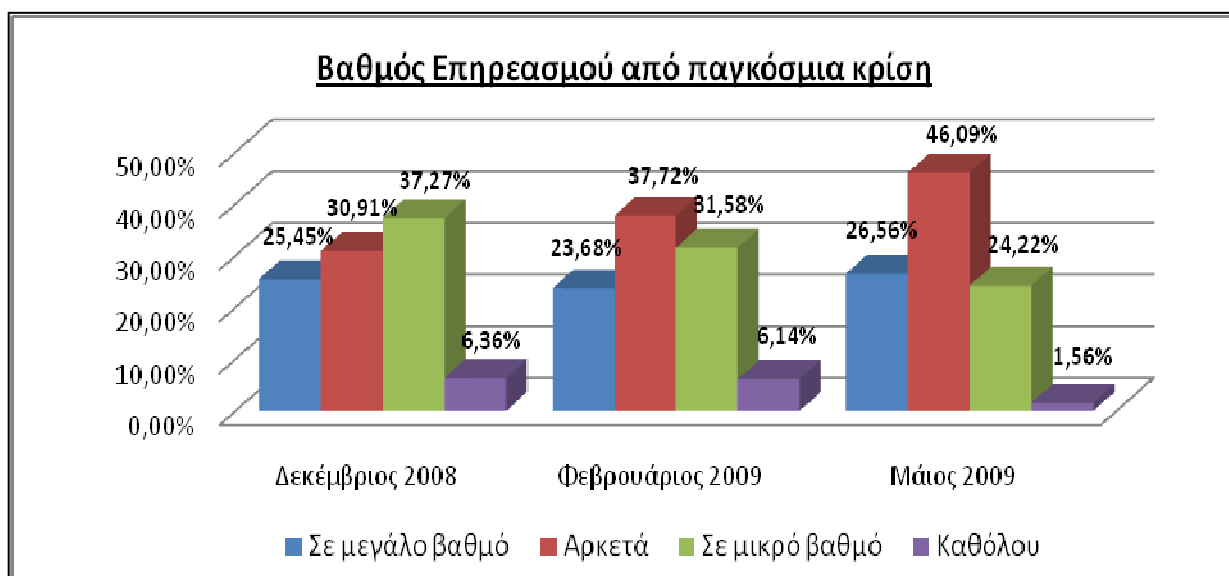
Αφού απαντήθηκαν τα ερωτηματολόγια από τις επιχειρήσεις του δείγματος, στη συνέχεια συγκεντρώθηκαν και καταχωρήθηκαν οι απαντήσεις αυτών, σε βιβλίο εργασίας του Microsoft Office Excel ώστε να επεξεργαστούν και ως αποτέλεσμα πρόεκυψαν τα δεδομένα σε μορφή γραφημάτων.

Τα δεδομένα αυτά, παρουσιάζονται αναλυτικά και σχολιάζονται στη συνέχεια...

7.1 Σύγκριση αποτελεσμάτων

ΠΡΩΤΗ (Δεκέμβριος 2008), ΔΕΥΤΕΡΗ (Φεβρουάριος 2009)
& ΤΡΙΤΗ (Μάιος 2009) ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

- ⊕ Ερώτημα Σε ποιο βαθμό έχει επηρεάσει την επιχείρησή σας η παγκόσμια κρίση; (σε σύγκριση με την προηγούμενη χρήση)

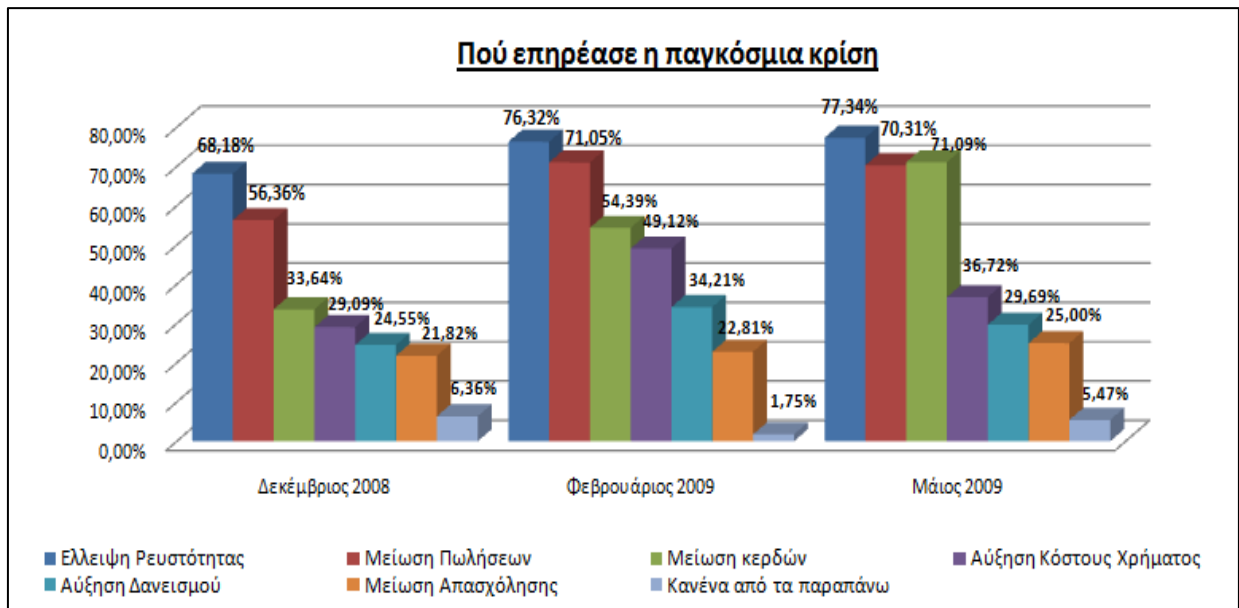
Γράφημα 1. 1

Η κρίση φαίνεται να ισχυροποιείται και να επηρεάζει σε μεγαλύτερο βαθμό την οικονομία. Παρατηρούμε ότι το ποσοστό των επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι επηρεάζονται αρκετά ή πολύ από την παγκόσμια κρίση, είναι μεγαλύτερο το Μάιο του 2009 (72,5%), σε σχέση με αυτό του Φεβρουαρίου του 2009 (62,5%) και του Δεκέμβρη του 2008 (56,5%). Παρατηρούμε δηλαδή ότι τα $\frac{3}{4}$ των ερωτηθέντων αποδέχονται σε μεγάλο βαθμό τον επηρεασμό από την κρίση, που όπως είναι φυσικό, πάντα υπάρχει μια χρονική υστέρηση εκδήλωσης των αναδράσεων στα φαινόμενα.

Όπως είναι επόμενο, παράλληλα παρατηρούμε μείωση στα ποσοστά των επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι επηρεάζονται σε μικρό βαθμό ή καθόλου (περίπου το $\frac{1}{4}$).

Συνεπώς η παγκόσμια κρίση γίνεται όλο και πιο «αισθητή»... (Γράφημα 1.1).

⊕ Ερώτημα Σε τι από τα παρακάτω έχει επηρεάσει η κρίση τη λειτουργία της επιχείρησής σας;

Γράφημα 1. 2

Στο Γράφημα 1.2, παρατηρούμε αυξητικές τάσεις σ' όλους τους δείκτες – παράγοντες λειτουργίας των επιχειρήσεων, του ερωτήματος. Πιο συγκεκριμένα:

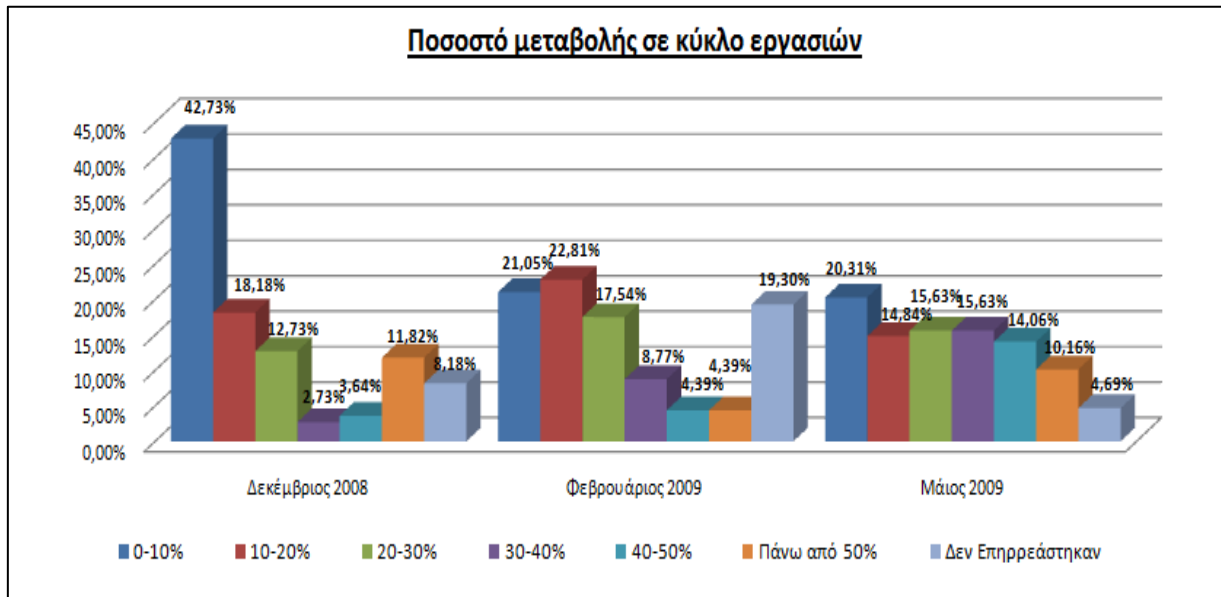
- στην έλλειψη ρευστότητας, βλέπουμε αύξηση 10 ποσοστιαίων μονάδων περίπου (από 68% το Δεκέμβριο του 2008 σε 77% το Μάιο του 2009),
- στη μείωση των πωλήσεων, 15 ποσοστιαίων μονάδων περίπου (από 56% σε 70%),
- στη μείωση των κερδών, 37 ποσοστιαίων μονάδων (από 33% το Δεκέμβριο σε 70% το Φεβρουάριο και σε 70% το Μάιο!)
- στην αύξηση του κόστους του χρήματος, κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες (από 29% το Δεκέμβριο σε 37% το Μάιο, ενώ είχε εκτιναχτεί το Φεβρουάριο στο 49%),
- στην αύξηση δανεισμού των επιχειρήσεων, 5 ποσοστιαίων μονάδων περίπου (από 24% το Δεκέμβριο σε 30% το Μάιο, ενώ το Φεβρουάριο είχε φτάσει το 34%) και
- στη μείωση της απασχόλησης 3 ποσοστιαίων μονάδων (από 21% σε 25%).

Ενώ το Φεβρουάριο του 2009 φάνηκε να ελαχιστοποιείται το ποσοστό εκείνων που δήλωσαν «κανέναν επηρεασμό», το Μάιο του 2009 τελικά επανήλθαν στο ποσοστό του 6% περίπου (όσο περίπου και το Δεκέμβριο του 2008). Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως συνέπεια του κλίματος ευφορίας που δημιουργήθηκε με την ενίσχυση των τραπεζών από τον κρατικό προϋπολογισμό στην αρχή του έτους, που σαν αποτέλεσμα είχε επίσης περιορισμένη αύξηση του κόστους χρήματος και του δανεισμού που το Φεβρουάριο του 2009 είχε εκτιναχτεί στα ύψη.

Αποτέλεσμα όμως τελικά είναι η μείωση των κερδών των επιχειρήσεων, αφού η έλλειψη της ρευστότητας σταθεροποιείται κοντά στο 80%, το κόστος χρήματος αυξάνεται και οι μειώσεις στις πωλήσεις είναι αισθητές. άλλο ένα δυσάρεστο επακόλουθο είναι και η μείωση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις.

- ⊕ Ερώτημα Τι ποσοστό μεταβολής εκτιμάτε ότι υπήρχε στην επιχείρησή σας στα παρακάτω μεγέθη:

- ο *Κύκλος εργασιών*

Γράφημα 1. 3

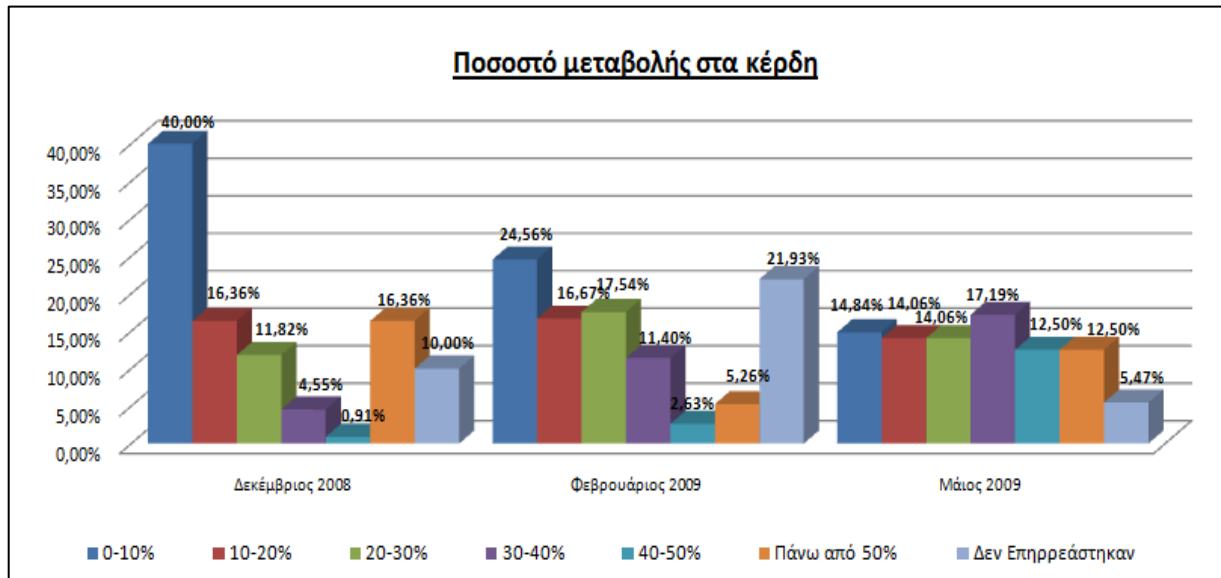
Από την ανάλυση του παραπάνω γραφήματος προκύπτει ότι μόνο το 10% των ερωτηθέντων, δήλωσε μεταβολή του κύκλου εργασιών πάνω από 50% , το υπόλοιπο 90% των ερωτηθέντων, δήλωσε μεταβολή του κύκλου εργασιών έως 50%.

Στην πρώτη δειγματοληψία, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δήλωσε μεταβολή 0% -10%, στη δεύτερη από 10%-20% και στην τρίτη πάλι από 0%-10%, αλλά παράλληλα οι υπόλοιποι ερωτηθέντες απάντησαν με το ίδιο περίπου ποσοστό (15%) για κάθε ένα από τα υπόλοιπα διαστήματα μεταβολής κύκλου εργασιών από 10%-50%.

Σε γενικές γραμμές, στην πορεία του χρόνου αυξάνονται τα ποσοστά αυτών που δηλώνουν μεταβολές 10%-20%, 20%-30%, 30%-40%, 40%-50%, ενώ μειώνεται το αρχικά μεγάλο ποσοστό που αντιστοιχεί στο 0-10% και επίσης τον Μάιο του 2009 μόλις το 4,69% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι δεν επηρεάστηκε.

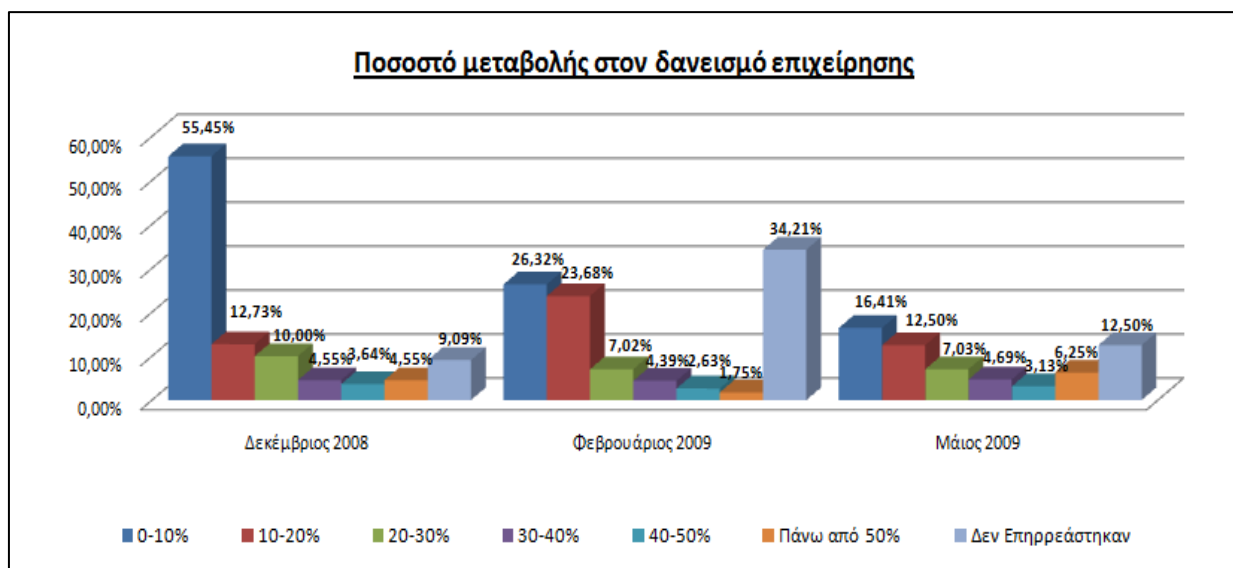
ο *Κέρδη*

Γράφημα 1. 4

Στο Γράφημα 1.4, που έχει να κάνει με τη μεταβολή στα κέρδη, παρατηρούμε ότι και το Δεκέμβριο του 2008 και το Φεβρουάριο του 2009, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων, δήλωσε μεταβολή στα κέρδη της επιχείρησής του, από 0-10% (40% και 24,56% αντίστοιχα). Το Μάιο του 2009 όμως επικρατούσα άποψη των ερωτηθέντων, είναι μεταβολή από 30%-40% στα κέρδη (17,19%), παρατηρείται όμως ισόποση κατανομή των ποσοστών των απόψεων ερωτηθέντων, σε όλα τα υπόλοιπα διαστήματα μεταβολής στα κέρδη. Σταδιακά αυξάνονται τα διαστήματα 20%-30% και 30%-40%, και πια τον Μάιο του 2009 μόνο το 5,47% δηλώνει μη επηρεασμό, σε σχέση με το 22% του Φεβρουαρίου του ίδιου έτους.

ο *Δανεισμός επιχείρησης (υποχρεώσεις προς προμηθευτές, τράπεζες κτλ)*

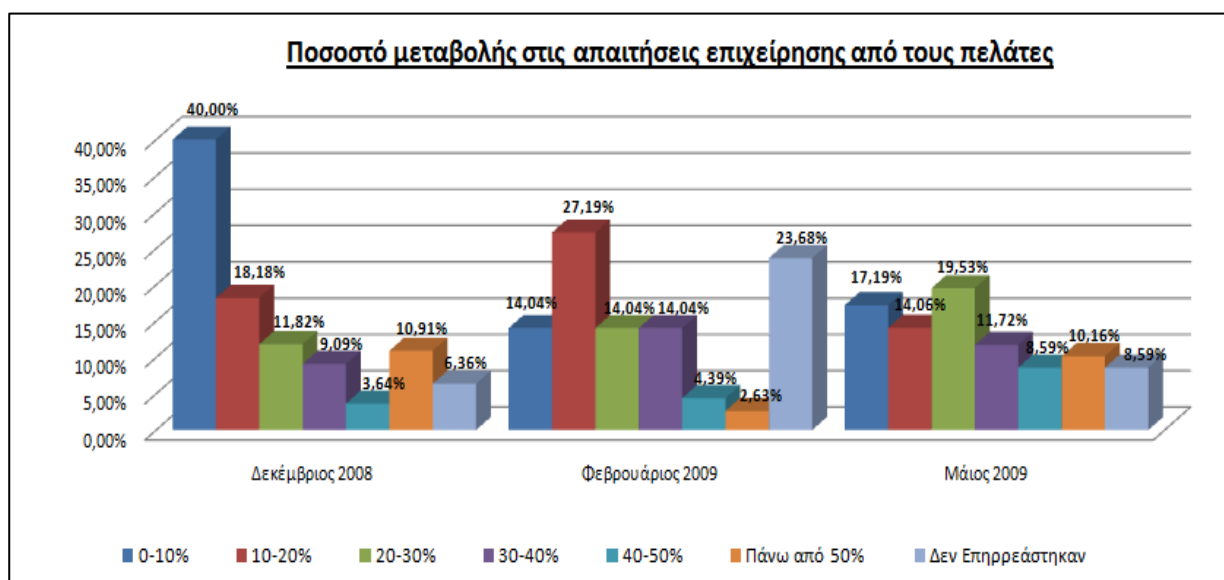

Γράφημα 1. 5

Ενώ αρχικά το Δεκέμβριο του 2008 περισσότερες από τις μισές επιχειρήσεις δήλωναν μικρή σχετικά μεταβολή στο δανεισμό τους (0%–20%), σταδιακά το ποσοστό αυτό μειώθηκε και έφτασε το Μάιο του 2009 στο 1/3 των ερωτηθέντων. Άλλο ένα 1/3 των ερωτηθέντων εκτίμησε μεταβολές στο δανεισμό της επιχείρησης μεγαλύτερες από 20%, ενώ το υπόλοιπο 1/3 των ερωτηθέντων πιθανότατα βρίσκονταν σε σύγχυση να προσδιορίσει τη μεταβολή αυτή.

Ένας μέσος όρος της πρώτης και της τρίτης δειγματοληψίας, περίπου 10% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν μεταβλήθηκε ο δανεισμός της επιχείρησης του. (Γράφημα 1.5).

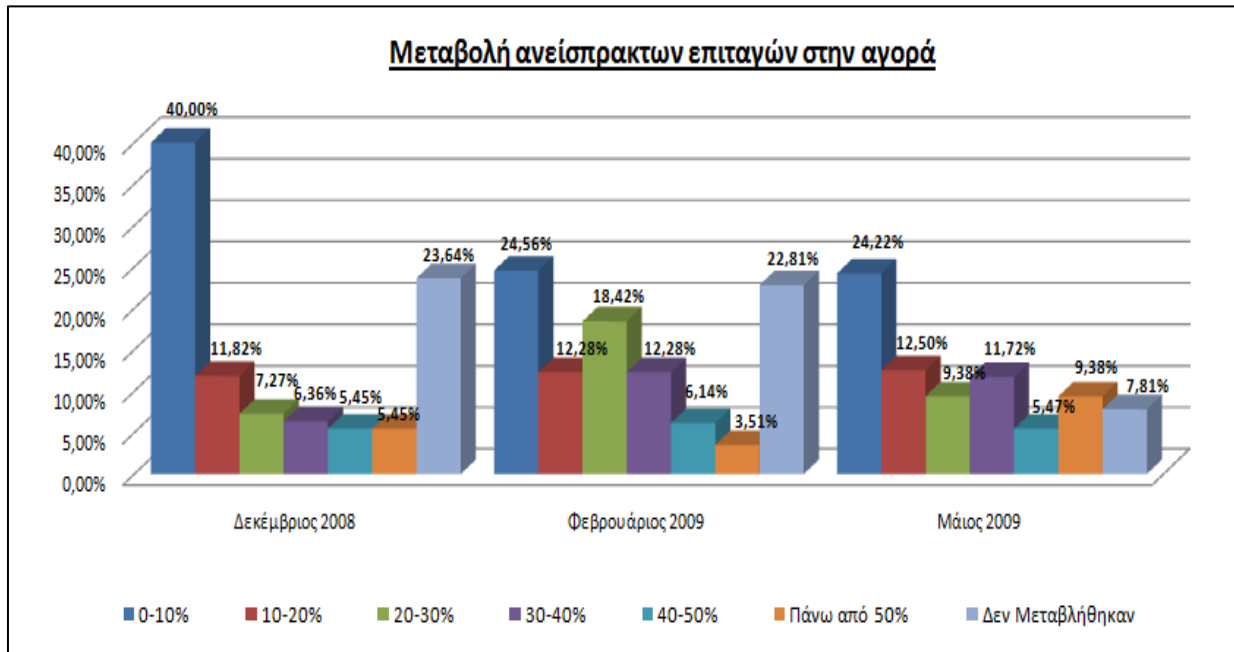
- ο Απαιτήσεις επιχείρησης (χρηματικές οφειλές)

Γράφημα 1. 6

Αρκετά μεγάλο είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων (40%), που βλέπουμε ότι το Δεκέμβριο του 2008 δήλωσε ότι παρατηρεί μεταβολή στις απαιτήσεις της επιχείρησης του από τους πελάτες, από 0%-10%. Το Φεβρουάριο του 2009 οι περισσότερες επιχειρήσεις (27,19%), δήλωσαν ότι έχουν μεταβολή στις απαιτήσεις της επιχείρησης τους από τους πελάτες, από 10-20% και το Μάιο του 2009 το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων που ρωτήθηκαν (19,53%) δήλωσε μεταβολή από 20%-30% (Γράφημα 1.6).

- ⊕ Ερώτημα Τι ποσοστό μεταβολής εκτιμάτε ότι υπήρχε στο ποσοστό των ανείσπρακτων επιταγών στην αγορά;

Γράφημα 1. 7

Στο Γράφημα 1.7, παρατηρούμε ότι το Δεκέμβριο του 2008 οι περισσότερες επιχειρήσεις (40%) εκτιμούν ότι η μεταβολή των ανείσπρακτων επιταγών στην αγορά είναι από 0-10%, το ίδιο ισχύει και για το Φεβρουάριο (25%) και το Μάιο του 2009 (24%).

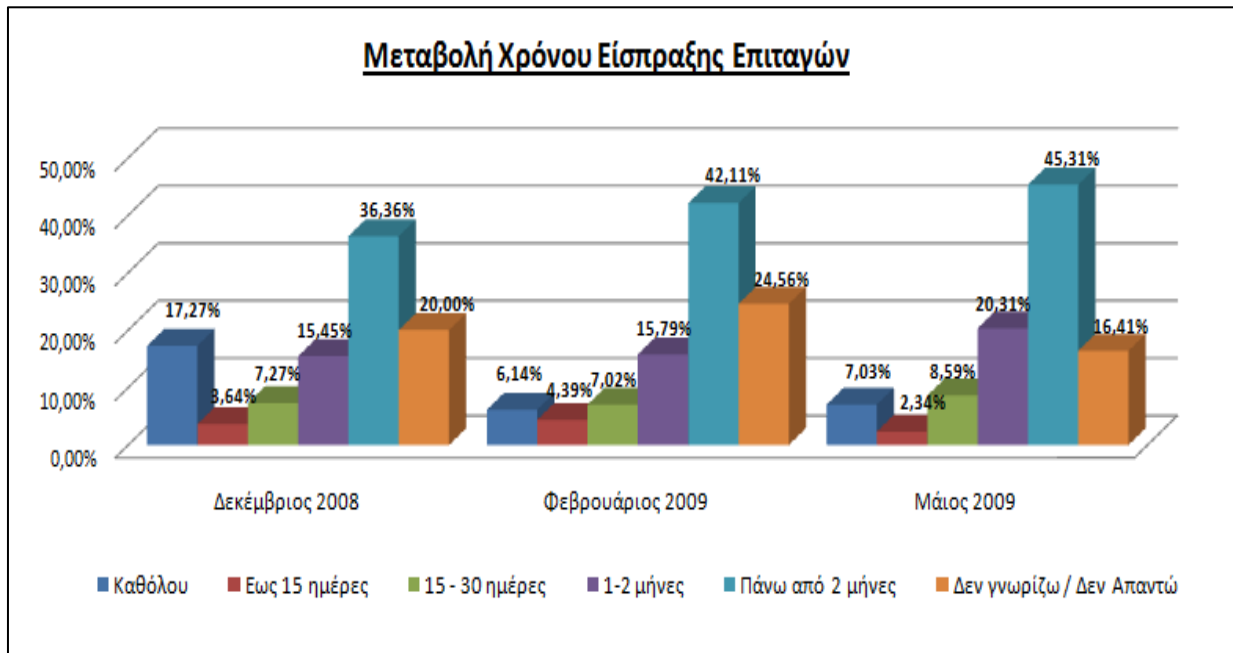
Γενικότερα σε μεγάλο βαθμό φαίνεται ότι επηρεάστηκε η «φερεγγυότητα» της αγοράς καθώς περίπου το 58% των ερωτηθέντων το Μάιο του 2009 θεωρεί ότι οι ανείσπρακτες επιταγές μεταβλήθηκαν αρκετά ή πολύ στην αγορά.

Το αντίστοιχο ποσοστό το Φεβρουάριο του 2009 άγγιζε το 67% ενώ τον Δεκέμβριο του 2008 ήταν 65%. Μάλιστα αυξάνονται εκείνοι που δηλώνουν μεταβολή και πάνω από 50%, το Δεκέμβριο του 2008 ήταν το 5,45% των ερωτηθέντων, το Φεβρουάριο του 2009 το 3,51% και το Μάιο του 2009 σχεδόν το 10%.

Επίσης βλέπουμε ότι αρχικά κάποιες επιχειρήσεις προφανώς δεν μπορούσαν να έχουν ακόμα εικόνα περί μεταβολής είσπραξης των επιταγών, γι' αυτό και ένα 24% περίπου το Δεκέμβριο του 2008 και ένα 23% περίπου το Φεβρουάριο του 2009, εκτιμούσε μη μεταβολή των ανείσπρακτων επιταγών στην αγορά. Όμως το ποσοστό αυτό το Μάιο του 2009 έπεσε στο 8%, που δείχνει ότι αρκετές επιταγές όταν έφτασε η ημερομηνία πληρωμής τους, δεν καλύφθηκαν και οι επιχειρήσεις πλέον καταλαβαίνουν ότι σαφώς υπάρχει μεταβολή.

Σε γενικές γραμμές, στην πορεία του χρόνου αυξάνονται τα ποσοστά αυτών που δηλώνουν μεταβολές 10%-20%, 20%-30%, 30%-40%, 40%-50% και πάνω από 50%, ενώ μειώνεται το αρχικά μεγάλο ποσοστό που αντιστοιχεί στο 0-10%.

- ⊕ Ερώτημα Πόσο πιστεύετε ότι έχει μεταβληθεί ο χρόνος είσπραξης των επιταγών στην αγορά;

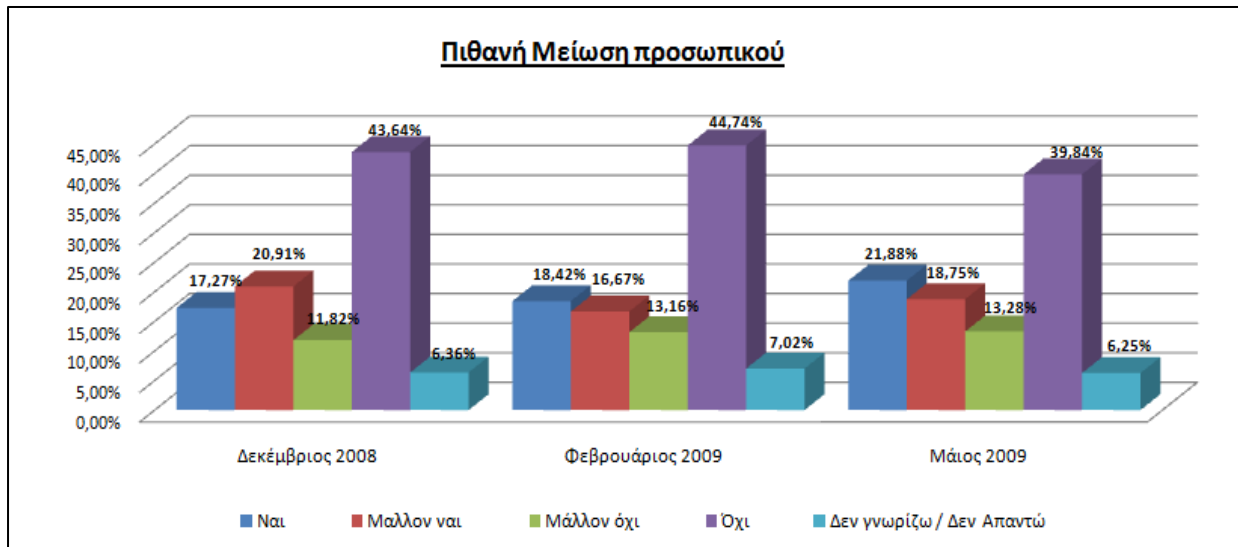
Γράφημα 1. 8

Το Μάιο του 2009 φαίνεται καθαρά, όπως είχε φάνει το Φεβρουάριο του 2009 και το Δεκέμβριο του 2008, η αδυναμία κάλυψης των επιταγών εμπρόθεσμα. Οι περισσότερες επιχειρήσεις και στις τρεις δειγματοληψίες, δηλώνουν ότι ο ορίζοντας είσπραξης των επιταγών έχει μεταβληθεί τουλάχιστον κατά 1 μήνα.

Είναι προφανής η ανοδική πορεία των ποσοστών των ερωτηθέντων που εκτιμούν μεταβολή του χρόνου είσπραξης πάνω από 2 μήνες, το Φεβρουάριο του 2009 είχε αυξηθεί κατά 5,75 ποσοστιαίες μονάδες, σε σχέση με το Δεκέμβριο του 2008 (42,11% και 36,36% αντίστοιχα) και το Μάιο ανέρχεται στο 45,31%.

- ⊕ Ερώτημα Σκοπεύετε να μειώσετε το προσωπικό σας λόγω της κρίσης ή τις ώρες που αυτό εργάζεται (περικοπή υπερωριών);

Γράφημα 1. 9

Στο Γράφημα 1.9, αν και στις τρεις δειγματοληψίες οι περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν, ότι δεν σκοπεύουν να προβούν σε «περικοπές», όσον αφορά το προσωπικό, (43,64%, 44,74% και 39,84% αντίστοιχα), δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι ένα σταθερά αυξανόμενο ποσοστό το Δεκέμβριο του 2008 17,27% το Φεβρουάριο του 2009 18,42% και το Μάιο του 2009 21,91%, δήλωσαν ότι θα μειώσουν το προσωπικό τους ή τις ώρες εργασίας αυτού που είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό.

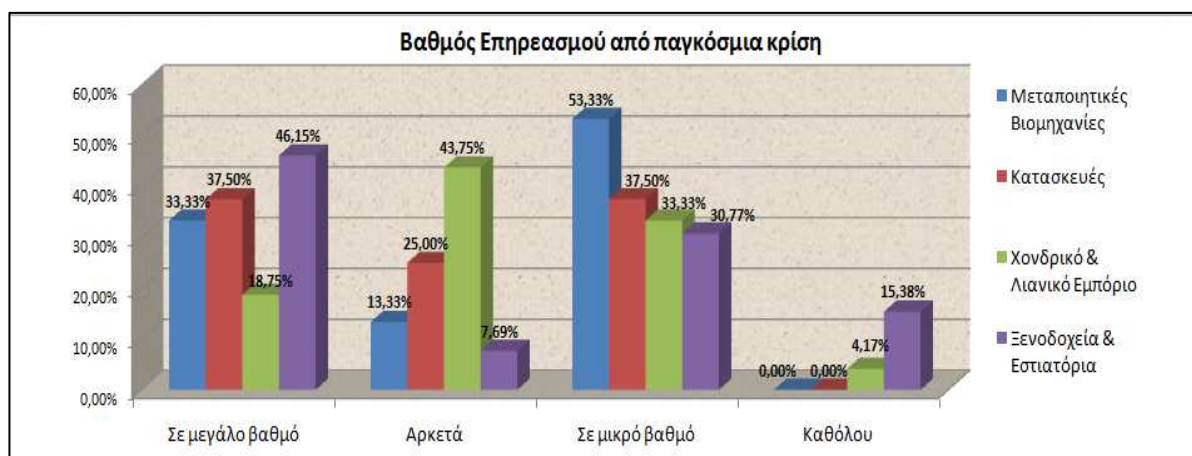
7.2 Σύγκριση αποτελεσμάτων κλαδικά

Σε αυτήν την ενότητα παρουσιάζεται ο βαθμός που επηρεάστηκαν οι επιχειρήσεις ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, στις τρεις χρονικές περιόδους της έρευνας.

ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ, ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ & ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ

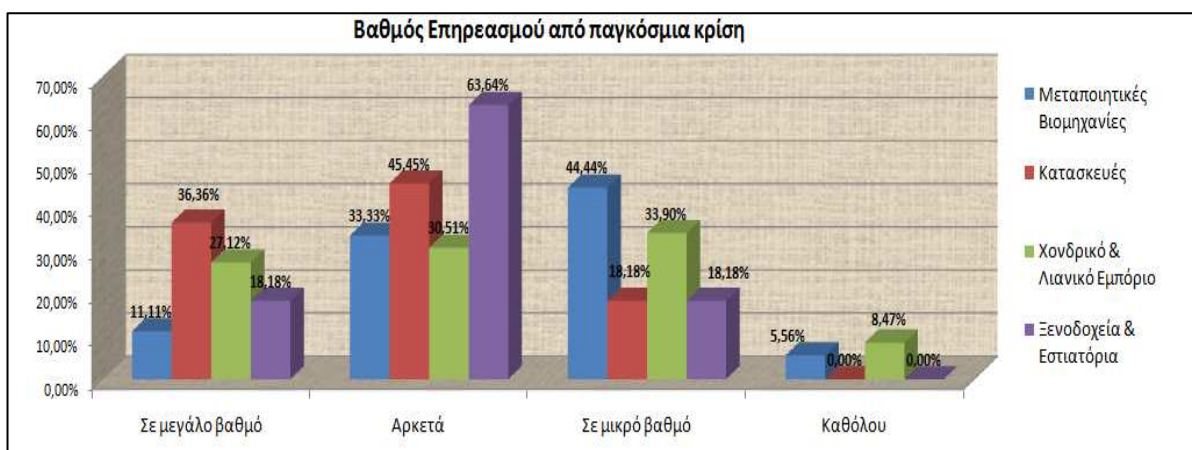
⊕ Ερώτημα Σε ποιο βαθμό έχει επηρεάσει την επιχείρησή σας η παγκόσμια κρίση;

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

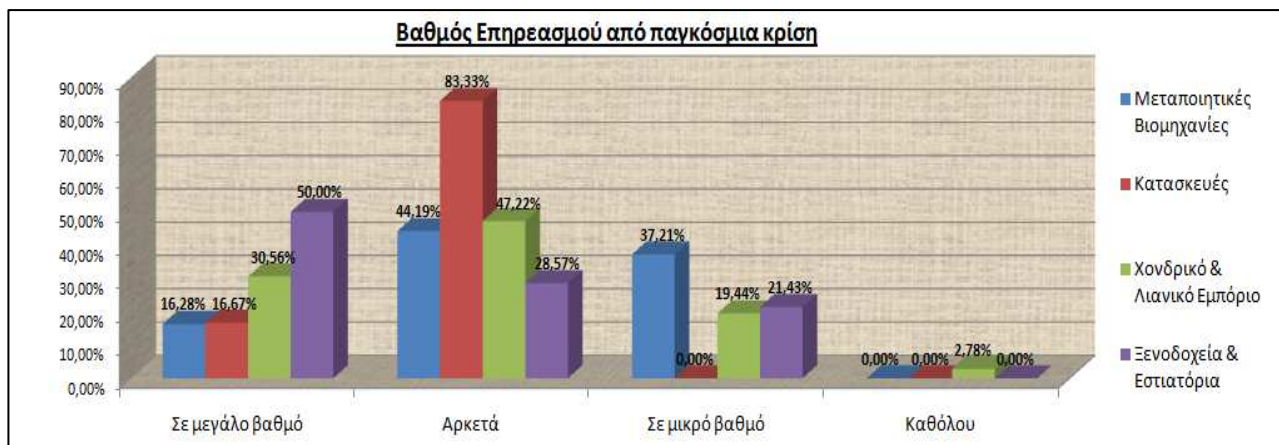
Γράφημα 2. 1

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 2

✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2. 3

Οι περισσότερες Μεταποιητικές Βιομηχανίες το Δεκέμβριο του 2008 και το Φεβρουάριο του 2009 εκτιμούσαν μικρό επηρεασμό από την παγκόσμια κρίση, ενώ το Μάιο του 2009, η εκτίμηση αυτή αλλάζει, αφού πλέον οι περισσότερες επιχειρήσεις (περίπου το 60%), δήλωσαν επηρεασμό από αρκετά έως και σε μεγάλο βαθμό.

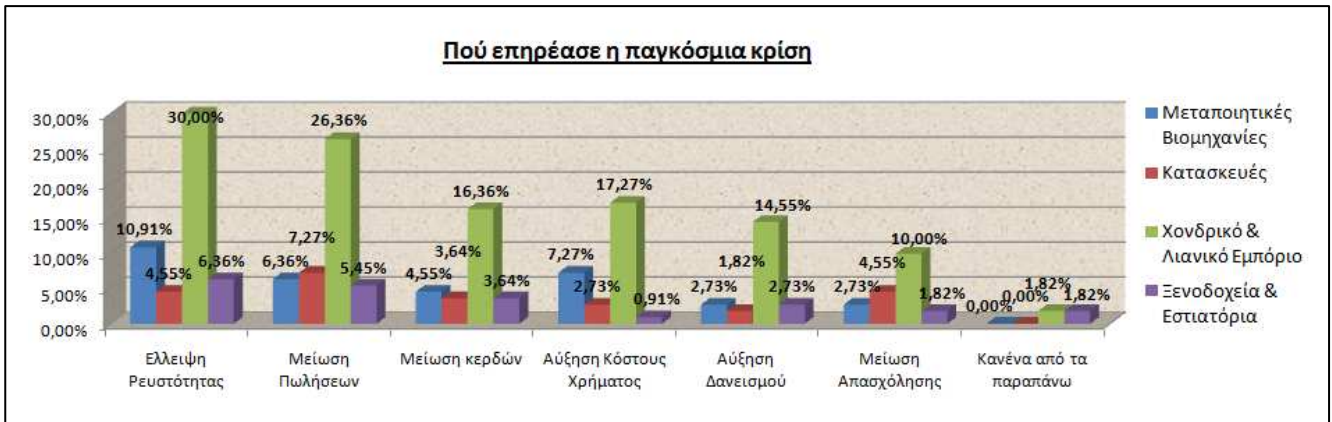
Όσον αφορά στον κλάδο των Κατασκευών, η αρνητική επίδραση της κρίσης ήταν εξ αρχής μεγάλη, περίπου το 60% το Δεκέμβριο του 2008, το Φεβρουάριο του 2009 περίπου το 80% και σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες το Μάιο του 2009 πιστεύουν και βιώνουν τον επηρεασμό από την κρίση σε μεγάλο βαθμό.

Την ίδια περίπου εκτίμηση εξέφρασαν και οι επιχειρήσεις του Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου, αφού το Δεκέμβριο του 2008 το 60% περίπου, δήλωσαν αρνητική εξέλιξη σε μεγάλο ή αρκετά μεγάλο βαθμό, ποσοστό που ενώ το Φεβρουάριο του 2009 φαίνεται να μειώνεται ελαφρά (λόγω ίσως των γιορτών των Χριστουγέννων), το Μάιο του 2009 εκτινάσσεται στο 77%.

Τέλος όσον αφορά στην επίδραση της κρίσης σε Ξενοδοχεία και Εστιατόρια, οι εκτιμήσεις των ερωτηθέντων είναι ότι η κρίση τους επηρέασε αρκετά, αν και το Μάιο είχαμε μια μικρή κάμψη στην αρνητική εξέλιξη (από 82% το Φεβρουάριο σε 78% περίπου), (Γραφήματα 2.1, 2.2 και 2.3).

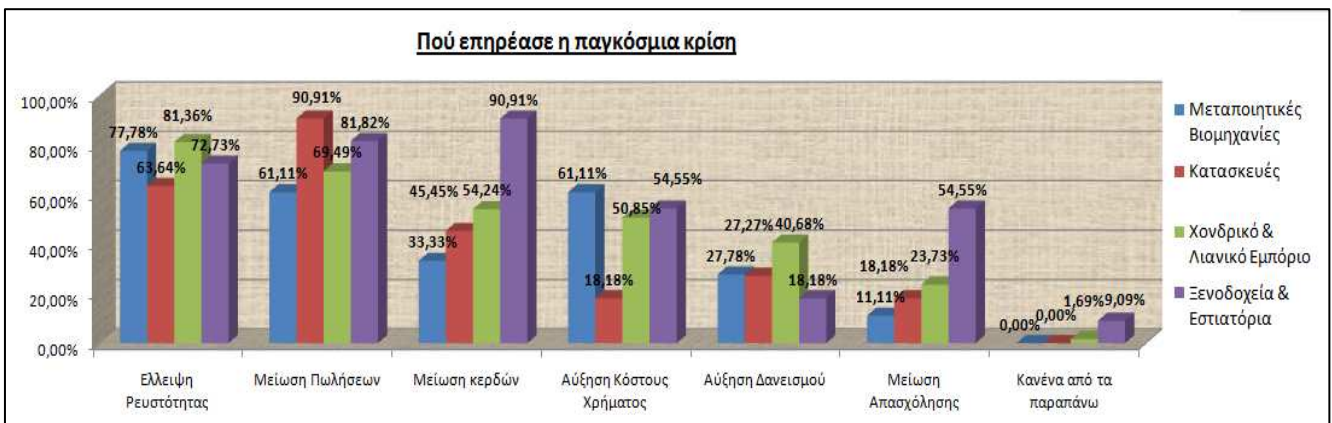
⊕ Ερώτημα Σε τι από τα παρακάτω έχει επηρεάσει η κρίση τη λειτουργία της επιχείρησής σας;

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

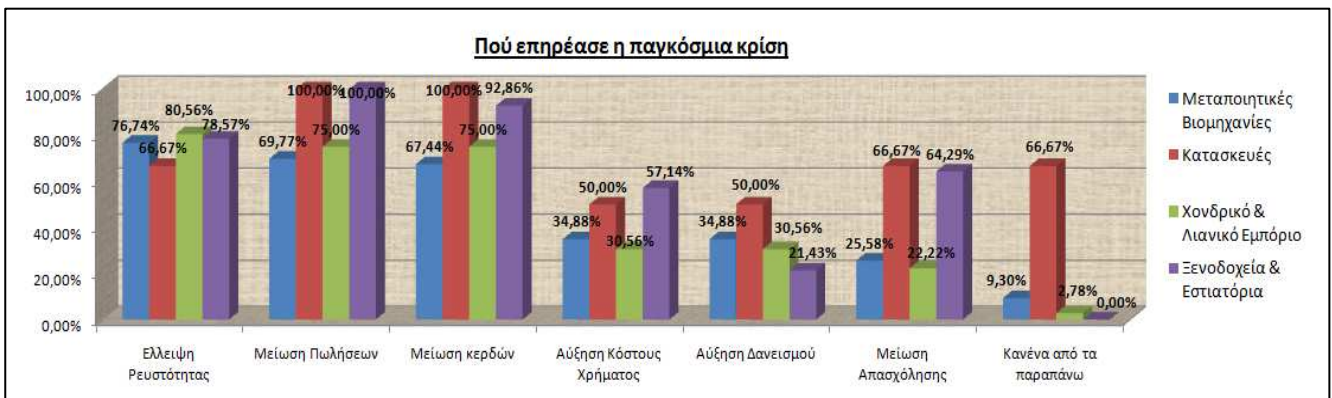
Γράφημα 2. 4

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 5

✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2. 6

Ενώ αρχικά το Δεκέμβριο του 2008, οι εκτιμήσεις σχεδόν όλων των επιχειρήσεων, σε όλους τους κλάδους, σχετικά με την επίδραση της κρίσης στην έλλειψη ρευστότητας ήταν σε μικρά ποσοστά (με εξαίρεση το Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο που εκτιμούσε επίδραση γύρω στο 30%), το Φεβρουάριο και το Μάιο του 2009 οι επιχειρήσεις όλων των κλάδων απαντούν με βεβαιότητα και ομοιομορφία με ποσοστά πάνω από 60%, ότι η κρίση αύξησε την έλλειψη ρευστότητας τους.

Αναφορικά με τη μείωση των πωλήσεων, το Μάιο του 2009 η εξέλιξη είναι πιο δραματική αφού το σύνολο σχεδόν των ερωτηθέντων στις Κατασκευές και στα Ξενοδοχεία και Εστιατόρια, βλέπει μεγάλη μείωση και ομοίως με ποσοστά γύρω στο 70% με 75% για τις Μεταποιητικές Βιομηχανίες και το Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο αντίστοιχα.

Παρόμοια είναι τα συμπεράσματα στις εκτιμήσεις για τη μείωση των κερδών που τα ποσοστά αυξήθηκαν όμως σταδιακά, το Δεκέμβριο του 2008 για όλους τους κλάδους ήταν από 5% - 15%, το Φεβρουάριο του 2009 ανέβηκαν στο 30% - 90% και το Μάιο του 2009 φαίνεται σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις να αποδέχονται την επίδραση της κρίσης στη μείωση των κερδών με υψηλή ποσοστά από 70% έως κοντά 100%.

Όσον αφορά στην αύξηση του κόστους χρήματος, όλες οι επιχειρήσεις και από τους τέσσερις κλάδους, αποδέχονται τελικά ότι αυξήθηκε σημαντικά, έπειτα από διαχρονικές διαφοροποιήσεις στα ποσοστά των εκτιμήσεων τους.

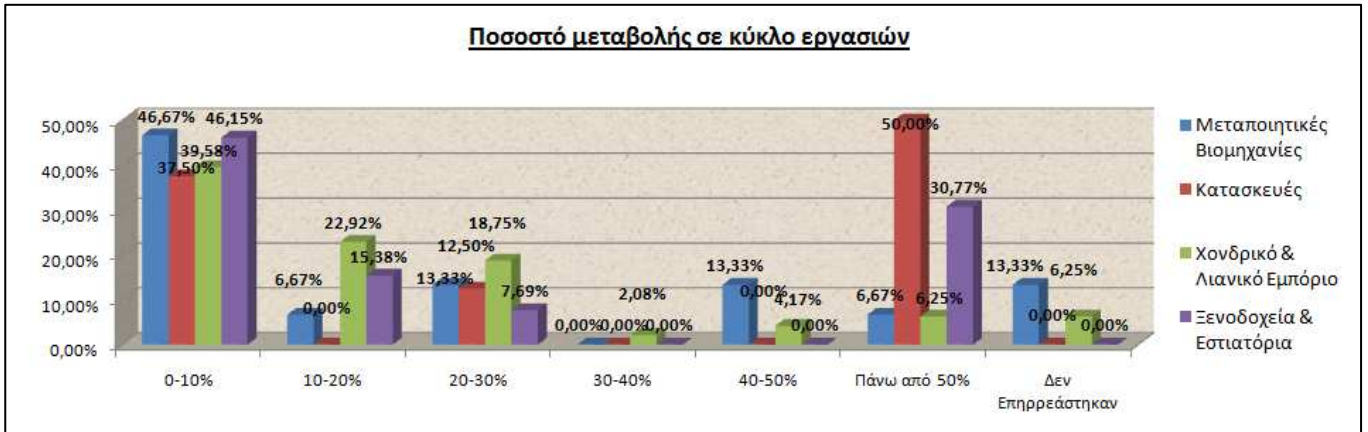
Ανάλογες είναι και οι εκτιμήσεις για τη αύξηση του δανεισμού, με μια μόνο διαφοροποίηση των Ξενοδοχείων και Εστιατόριων που ενώ το 57% περίπου των ερωτηθέντων το Μάιο του 2009, εκτίμησε αύξηση του κόστους χρήματος, παράλληλα το 20% περίπου των ερωτηθέντων, δήλωσε αύξηση δανεισμού.

Τέλος στη μείωση της απασχόλησης, οι επιχειρήσεις στον κλάδο των Κατασκευών και των Ξενοδοχείων και Εστιατόριων, δήλωσαν μεγαλύτερο επηρεασμό από την κρίση (65% περίπου), ενώ στους λοιπούς κλάδους συγκριτικά μικρότερη (25% περίπου), (Γραφήματα 2.4, 2.5 και 2.6).

⊕ Ερώτημα Τι ποσοστό μεταβολής εκτιμάτε ότι υπήρχε στην επιχείρησή σας στα παρακάτω μεγέθη:

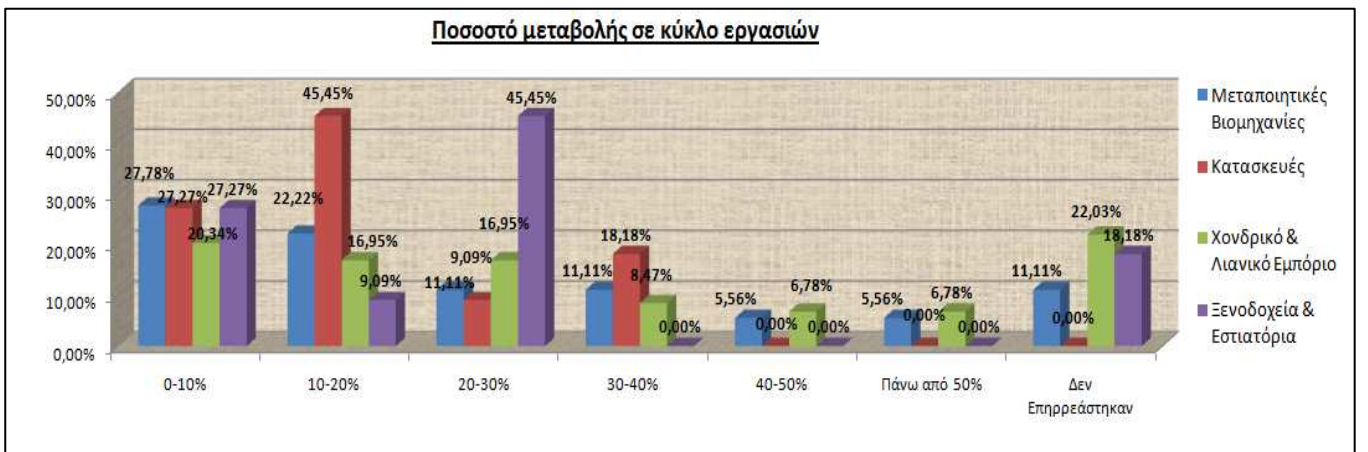
○ *Κύκλος εργασιών*

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

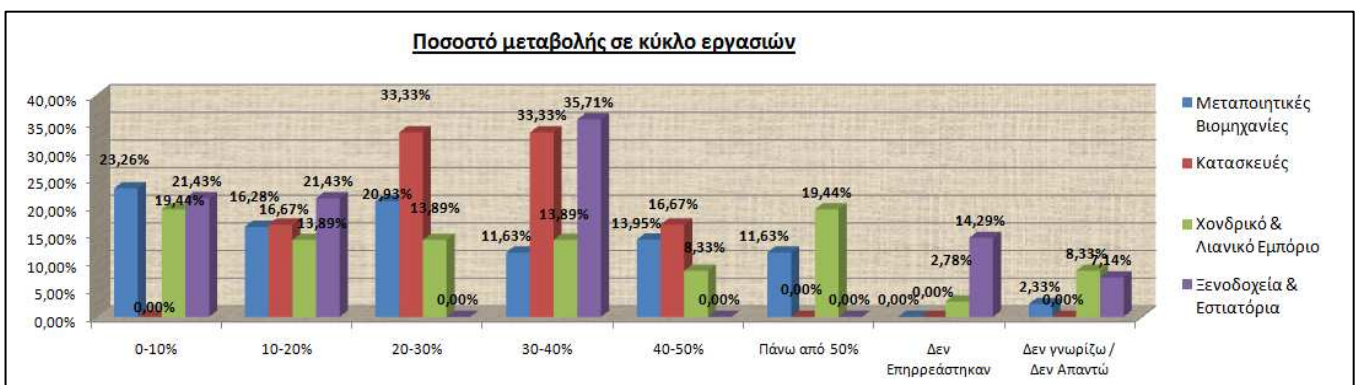
Γράφημα 2. 7

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 8

✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2. 9

Ως προς τη μεταβολή του κύκλου εργασιών στις Μεταποιητικές Βιομηχανίες, ενώ το Δεκέμβριο του 2008 περίπου το 60% των ερωτηθέντων δήλωσαν μείωση 0% - 10%, το Φεβρουάριο του 2009 το ποσοστό αυτό έπεσε στο 40%, ενώ το Μάιο του 2009 έπεσε στο 25% περίπου των ερωτηθέντων και το υπόλοιπο 75% δήλωσε μεταβολές μεγαλύτερες του 10% με επικρατέστερη τη δήλωση για μεταβολή του κύκλου εργασιών από 20%-30%.

Για τις Κατασκευαστικές επιχειρήσεις οι περισσότεροι δήλωσαν το Δεκέμβριο του 2008, μεταβολές πάνω από 50%, το Φεβρουάριο του 2009 μεταβολές από 10% - 40%, ενώ το Μάιο οι μεταβολές εκτιμήθηκαν ανάμεσα στο 20% - 50% (περίπου το 83% των ερωτηθέντων).

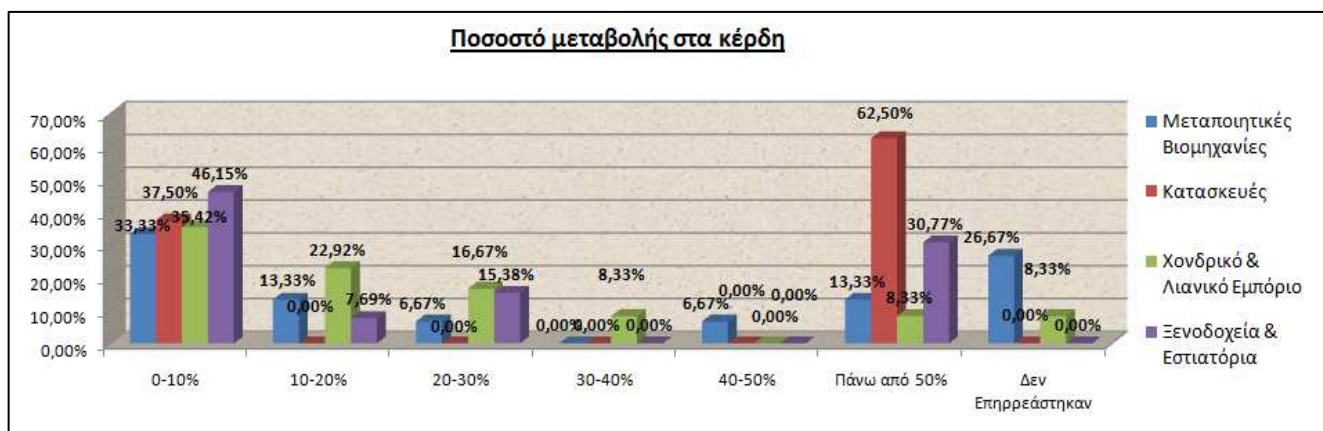
Για τις επιχειρήσεις του Χορικού και Λιανικού Εμπορίου, η πλειοψηφία (62% περίπου) έβλεπε μεταβολές στον κύκλο εργασιών το Δεκέμβριο του 2008 από 0% - 20%, το Φεβρουάριο του 2008 έως 30%, ενώ το Μάιο του 2009 το 20% των ερωτηθέντων έβλεπε μεταβολές 0% - 10%, ενώ άλλο ένα 20% μεταβολές μεγαλύτερες του 50% και το υπόλοιπο 60% μεταβολές από 10% - 50%.

Τέλος όσον αφορά στις επιχειρήσεις Ξενοδοχεία-Εστιατόρια, ενώ το Δεκέμβριο του 2008 οι ερωτηθέντες εκτιμούσαν μεταβολή 0% - 10%, το Φεβρουάριο του 2009 οι μισοί περίπου εκτίμησαν μεταβολές 20% - 30% και το Μάιο του 2009 περισσότεροι από τους μισούς εκτίμησαν μεταβολές του κύκλου εργασιών της επιχείρησης από (10% - 40%), (Γραφήματα 2.7, 2.8 και 2.9).

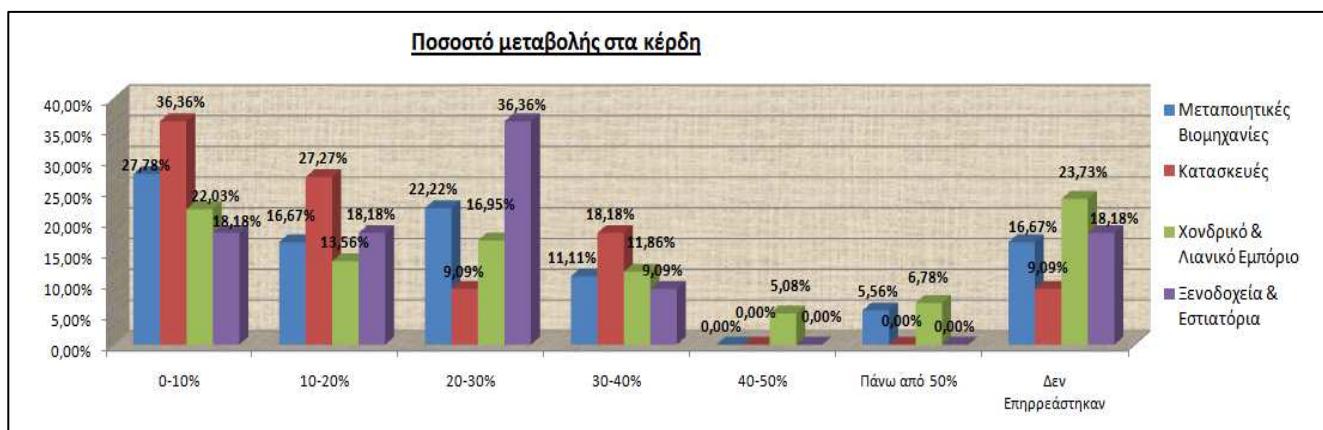
○ *Κέρδη*

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

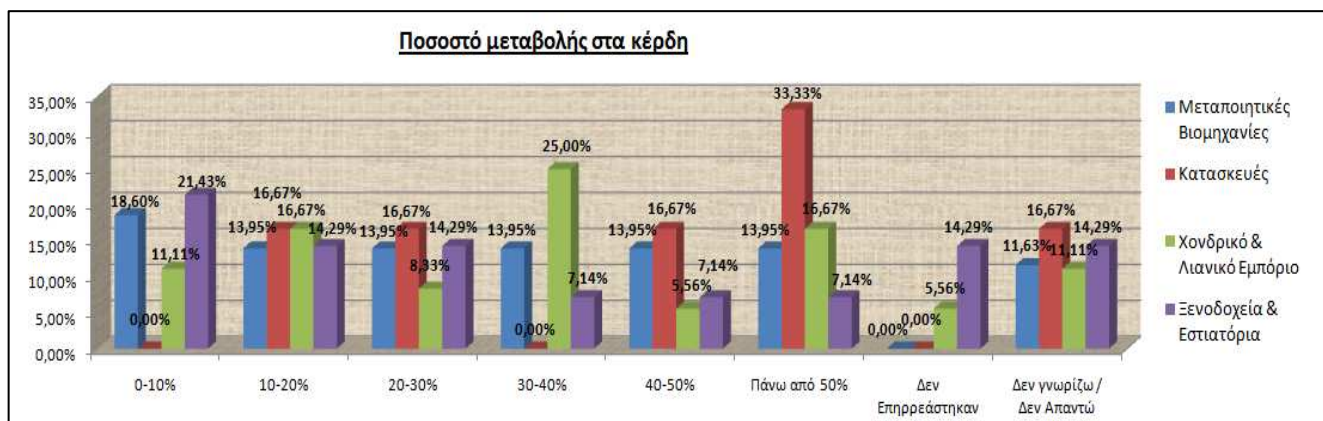
Γράφημα 2. 10

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 11

✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2. 12

Στο ερώτημα για τη μεταβολή στα κέρδη της επιχείρησης από την κρίση, οι Μεταποιητικές Βιομηχανίες που ερωτήθηκαν, εκτίμησαν το Δεκέμβριο του 2008 σε ποσοστό 60% μικρές μεταβολές από 0% - 10%, το Φεβρουάριο το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 40% των ερωτηθέντων, ενώ το Μάιο του 2009 πλέον το 30% των ερωτηθέντων έβλεπε μικρές μεταβολές στα κέρδη. Το υπόλοιπο 56% τον Μάιο του 2009 εκτίμησε μεταβολές από 10% - 50%, ενώ ένα 40% εκτίμησε μεταβολές στα κέρδη της επιχείρησης ακόμα και πάνω από 50%.

Για τις επιχειρήσεις στον κλάδο των Κατασκευών, παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι (62% περίπου) εκτίμησαν το Δεκέμβριο του 2008 μεταβολές στα κέρδη πάνω από 50%, το Φεβρουάριο του 2009 το 65% εκτίμησε μεταβολές έως 20%, ενώ το Μάιο του 2009, μόλις το 1/3 των ερωτηθέντων έβλεπε μεταβολές πάνω από 50% στα κέρδη της επιχείρησης, τα υπόλοιπα 2/3 εκτίμησαν μεταβολή από 10% - 50%.

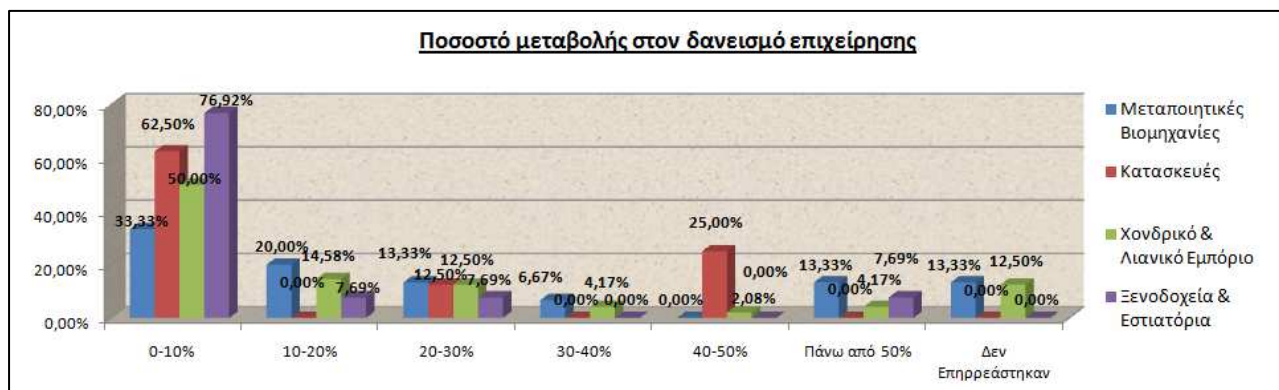
Ως προς τις μεταβολές λόγω κρίσης στα κέρδη των επιχειρήσεων του Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου, οι περισσότεροι (60%) το Δεκέμβριο του 2008 δήλωσαν μεταβολές έως 20%, το Φεβρουάριο του 2009 το 1/3 των ερωτηθέντων και τελικά το Μάιο του 2009 η επικρατούσα δήλωση ήταν αυτή για μεταβολές στα κέρδη από 30%-40%.

Για τα Ξενοδοχεία και Εστιατόρια και όσον αφορά στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις μεταβολές στα κέρδη τους, ενώ οι μισοί από τους ερωτηθέντες το Δεκέμβριο του 2008 εκτίμησαν μεταβολή μέχρι 10%, το Φεβρουάριο του 2009 οι εκτιμήσεις ήταν για μεταβολή από 20% - 30%. Το Μάιο του 2009 ένα 40% εκτίμησε μειώσεις έως 10% και ένα 45% μεγαλύτερες), (Γραφήματα 2.10, 2.11 και 2.12).

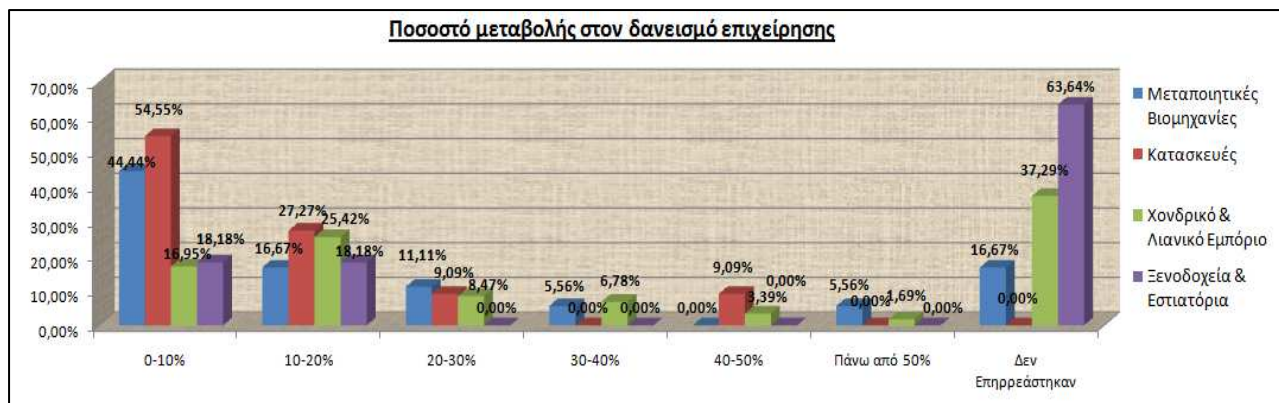
ο Δανεισμός επιχείρησης (υποχρεώσεις προς προμηθευτές, τράπεζες κτλ)

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

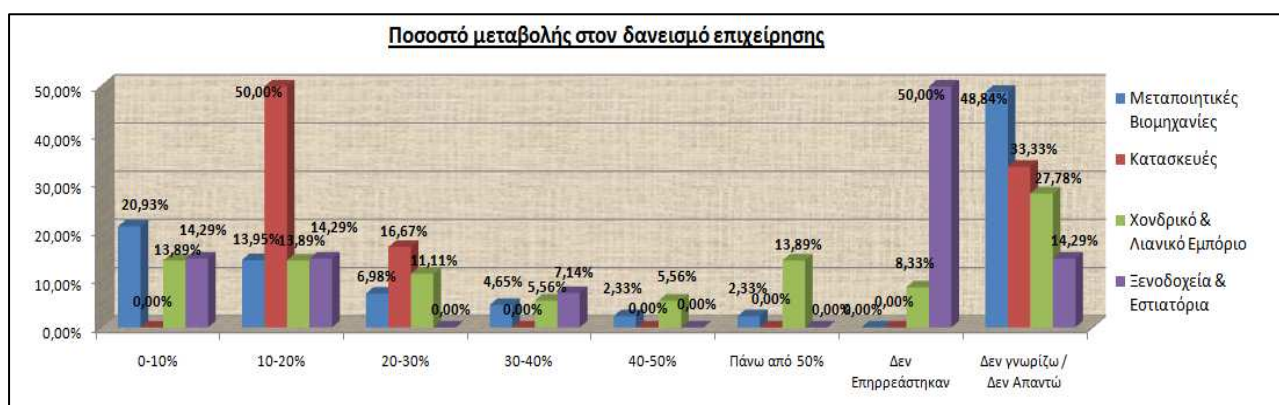
Γράφημα 2.13

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 14

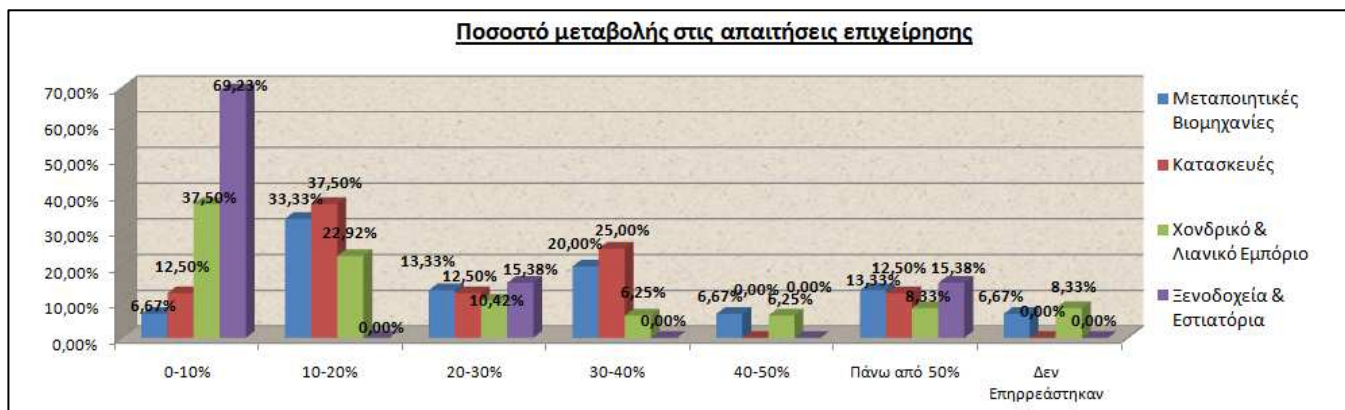
✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2. 15

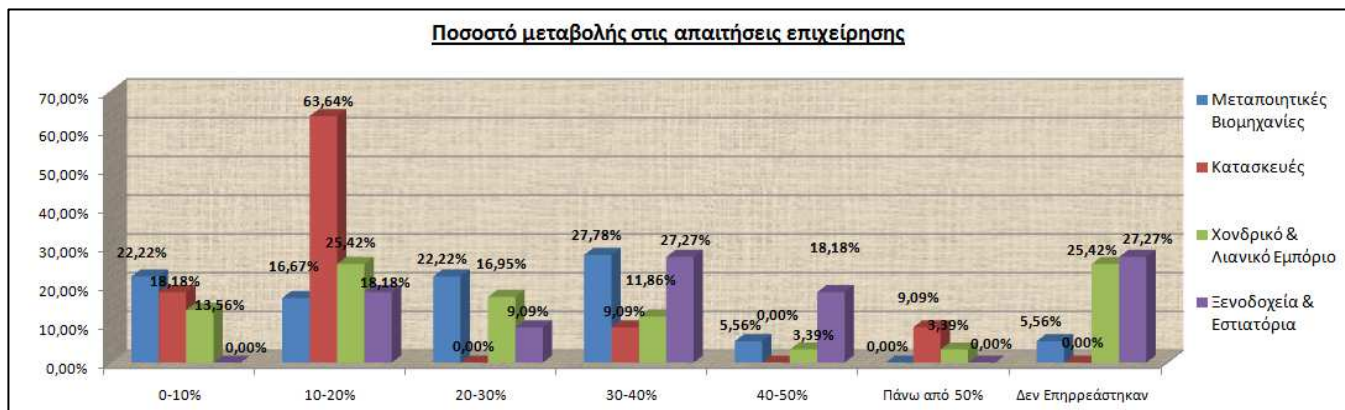
ο Απαιτήσεις επιχείρησης (χρηματικές οφειλές)

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

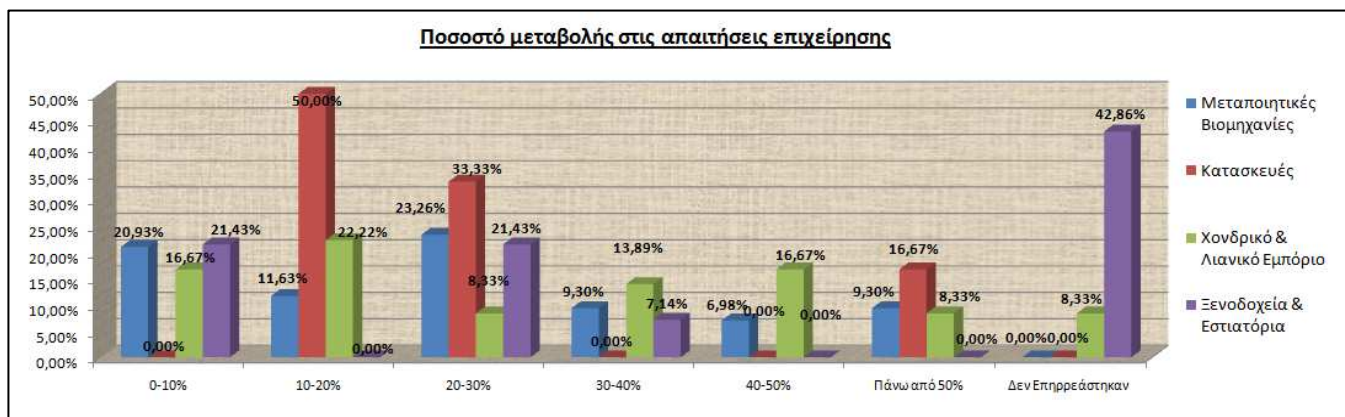
Γράφημα 2. 16

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 17

✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2.18

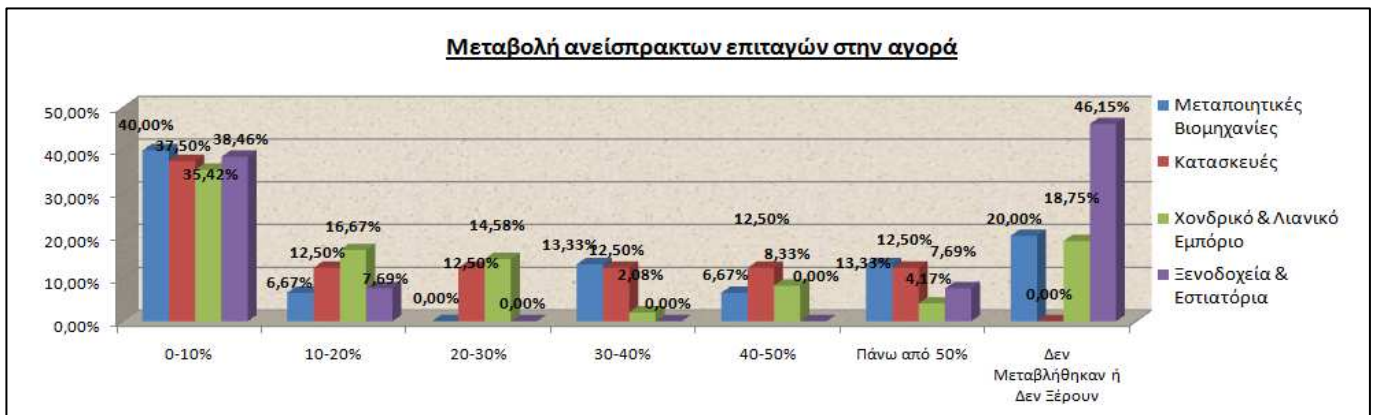
Ο δανεισμός των επιχειρήσεων σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων και στα τρία χρονικά διαστήματα, δε φαίνεται τελικά να ξεπερνά μια μεταβολή των 10 ποσοστιαίων μονάδων, με μόνη διαφορά τις κατασκευαστικές εταιρείες, που η αύξηση κυμαίνεται από 10% - 20% (Γραφήματα 2.13, 2.14 και 2.15).

Η αύξηση στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων από τους πελάτες τους, από τη διαχρονική εξέλιξη των απαντήσεων από το Δεκέμβριο του 2008 μέχρι το Μάιο του 2009, εκτιμάται μεταξύ 10% - 30%, ενώ για τα Ξενοδοχεία – Εστιατόρια από 0% - 10% (Γραφήματα 2.16, 2.17 και 2.18).

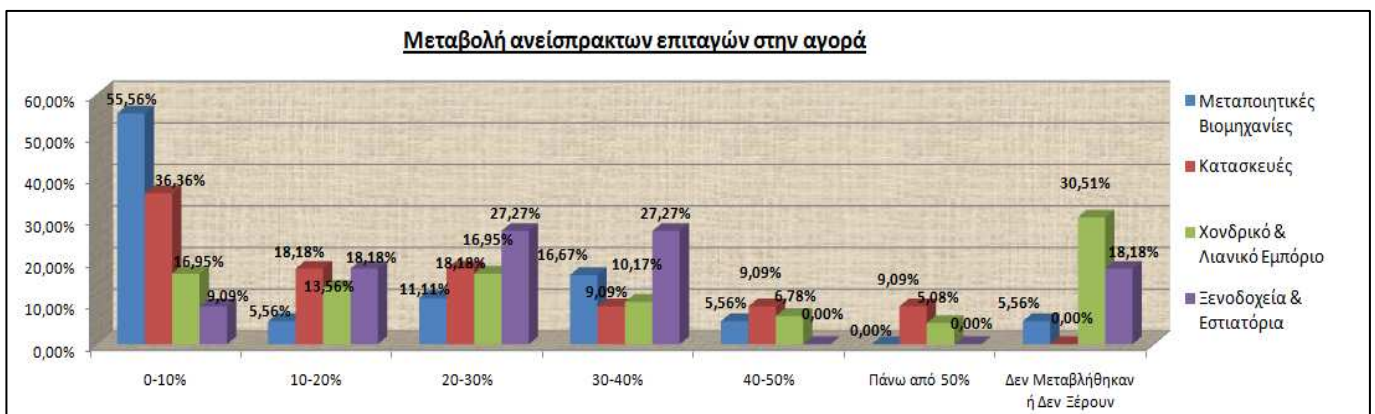
⊕ Ερώτημα Τι ποσοστό μεταβολής εκτιμάτε ότι υπήρχε στο ποσοστό των ανείσπρακτων επιταγών στην αγορά;

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

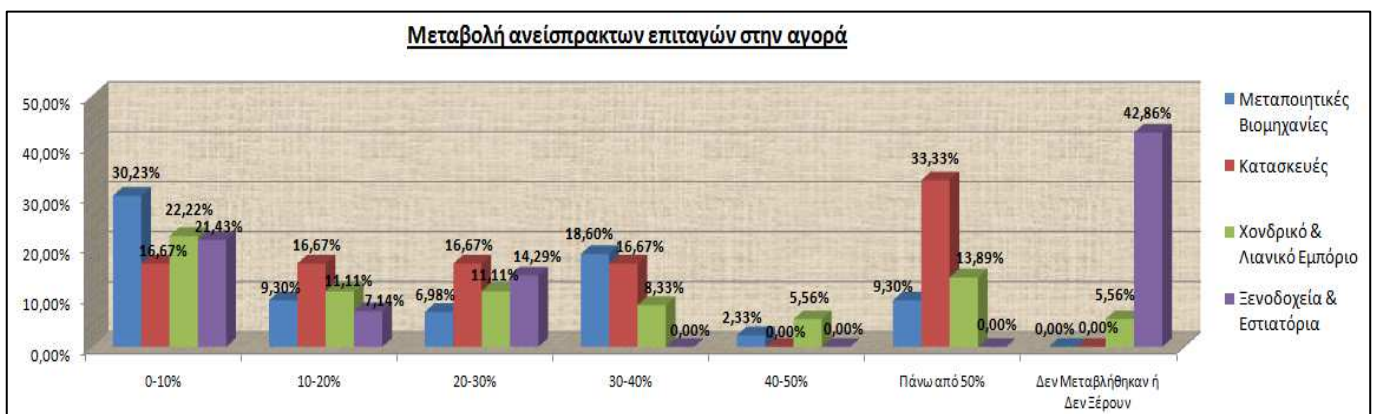
Γράφημα 2. 19

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 20

✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2. 21

Το Δεκέμβριο του 2008 η επικρατούσα δήλωση για όλες τις επιχειρήσεις ήταν η μεταβολή των ανείσπρακτων επιταγών από 0% - 10%.

Το Φεβρουάριο του 2009 οι εκτιμήσεις είναι οι ίδιες για τις Μεταποιητικές – Βιομηχανίες και το Χονδρικό – Λιανικό Εμπόριο, ενώ για τις επιχειρήσεις του κλάδου των Κατασκευών μόνο το 1/3 των ερωτηθέντων εκτιμά μικρή μεταβολή, άλλο 1/3 εκτιμά μεταβολή από 10% - 30% και οι υπόλοιποι ακόμα μεγαλύτερη μεταβολή.

Όσον αφορά τα Ξενοδοχεία – Εστιατόρια, οι μισές περίπου επιχειρήσεις που ερωτήθηκαν, εκτίμησαν μεταβολή των ανείσπρακτων επιταγών από 20% - 40%.

Το Μάιο του 2009 για τις Μεταποιητικές Βιομηχανίες το 1/3 των ερωτηθέντων υπολογίζει μεταβολές στις ανείσπρακτες επιταγές λόγω κρίσης από 0% - 10%, ενώ τα άλλα 2/3 βλέπουν και μεγαλύτερες ακόμα μεταβολές, με 10% μάλιστα των επιχειρήσεων να δηλώνει και μεταβολές πάνω από 50%.

Για τις Κατασκευαστικές επιχειρήσεις τα 2/3 των επιχειρήσεων δήλωσαν μεταβολές από 0% - 40% και οι υπόλοιποι πάνω από 50%.

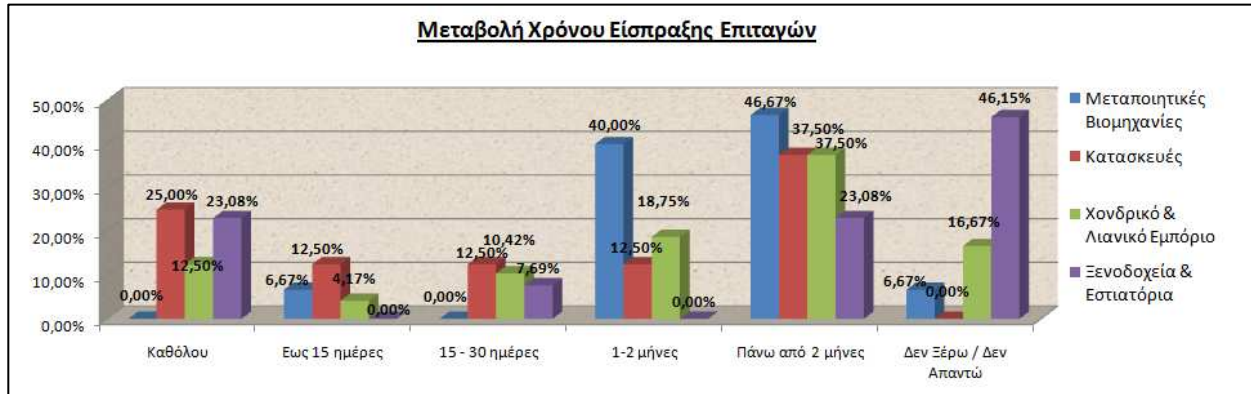
Για τις επιχειρήσεις του Χονδρικού – Λιανικού Εμπορίου, τα 2/3 εκτιμούν μεταβολή των ανείσπρακτων επιταγών μέχρι 50%, ενώ άλλο 1/3 δηλώνει μεταβολές πάνω από 50%.

Τέλος τα Ξενοδοχεία – Εστιατόρια οι πλειοψηφία των επιχειρήσεων εκτιμά μεταβολή από 0% - 10%.

Γενικότερα σε αυξανόμενο βαθμό φαίνεται ότι επηρεάστηκε η «φερεγγυότητα» της αγοράς, καθώς η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι ανείσπρακτες επιταγές μεταβλήθηκαν αρκετά ή πολύ στην αγορά (Γραφήματα 2.19, 2.20 και 2.21).

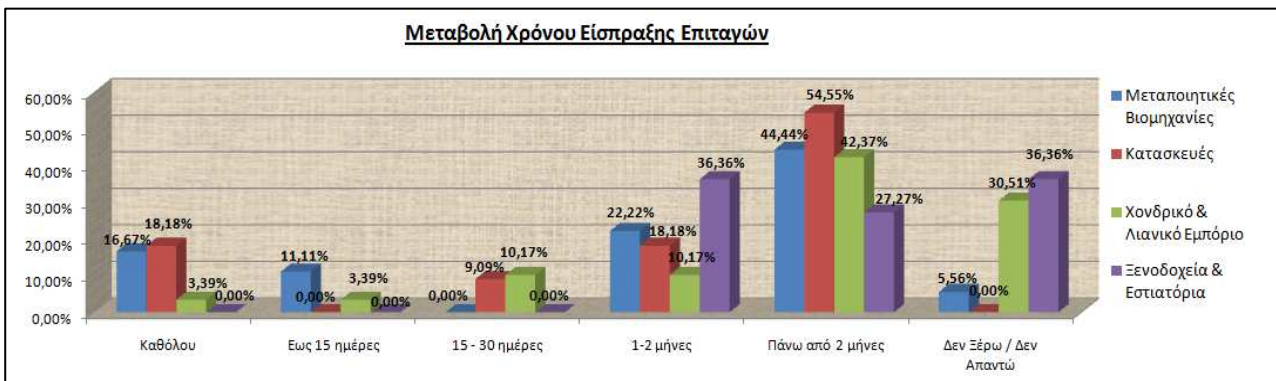
⊕ Ερώτημα Πόσο πιστεύετε ότι έχει μεταβληθεί ο χρόνος είσπραξης των επιταγών στην αγορά;

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

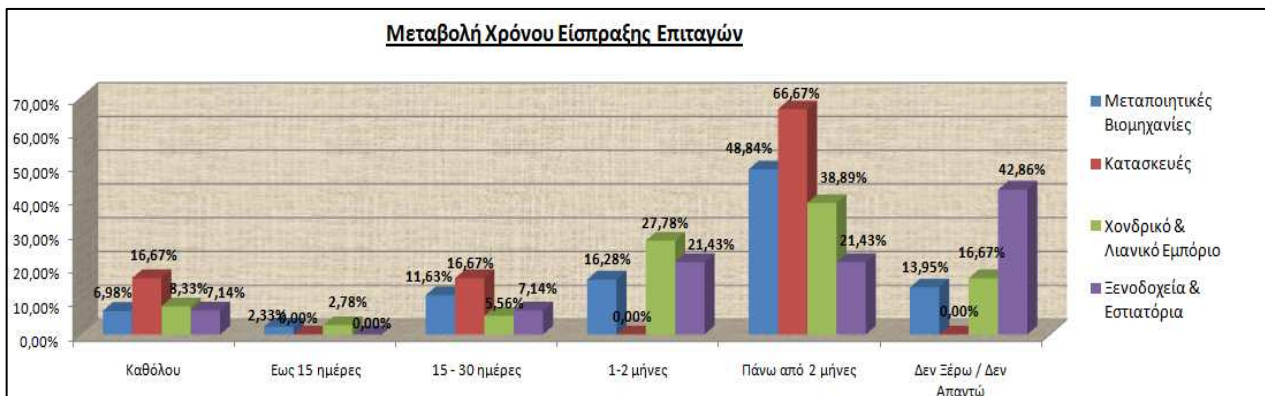
Γράφημα 2. 22

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 23

✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2. 24

Ενώ αρχικά εκτιμήθηκε μεταβολή του χρόνου είσπραξης των επιταγών στην αγορά για όλες τις επιχειρήσεις για 1 – 2 μήνες, το Μάιο του 2009 εκτιμάται αύξηση για πάνω από 2 μήνες για όλους τους κλάδους, ενώ μόνο για τα Ξενοδοχεία – Εστιατόρια οι εκτιμήσεις παραμένουν για 1 – 2 μήνες (Γραφήματα 2.22, 2.23 και 2.24).

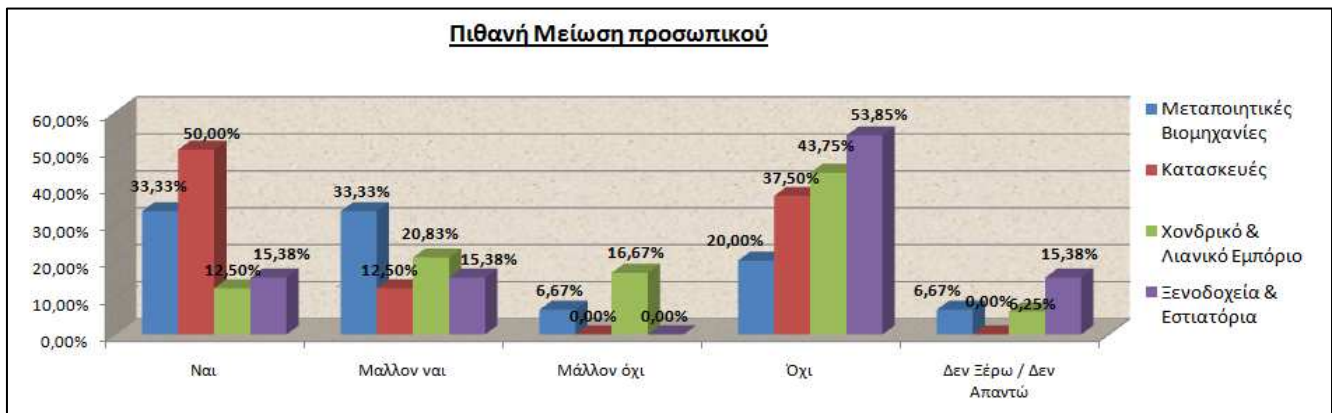
Ανεπηρέαστο παραμένει ένα ποσοστό 10% κατά μέσο ορό για όλους τους κλάδους, τόσο το Φεβρουάριο και το Μάιο του 2009, ενώ αρχικά το Δεκέμβριο ήταν υψηλότερο (15%).

Περισσότερο αρνητικά επηρεάζονται ο Βιομηχανικός και Κατασκευαστικός κλάδος και λιγότερο το Χονδρικό-Λιανικό Εμπόριο ως προς την μεταβολή του χρόνου είσπραξης των επιταγών.

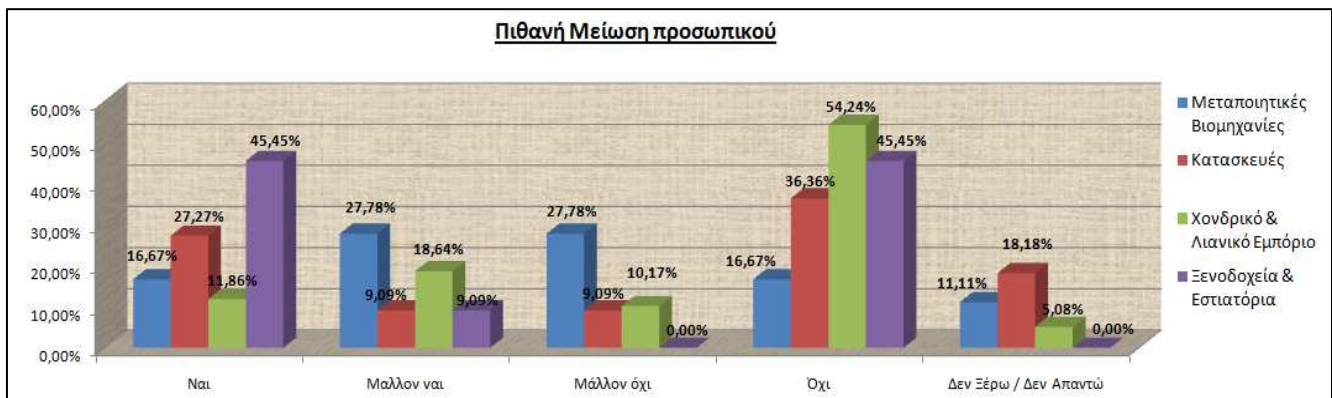
⊕ Ερώτημα Σκοπεύετε να μειώσετε το προσωπικό σας λόγω της κρίσης ή τις ώρες που αυτό εργάζεται (περικοπή υπερωριών);

✧ ΠΡΩΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Δεκέμβριος 2008)

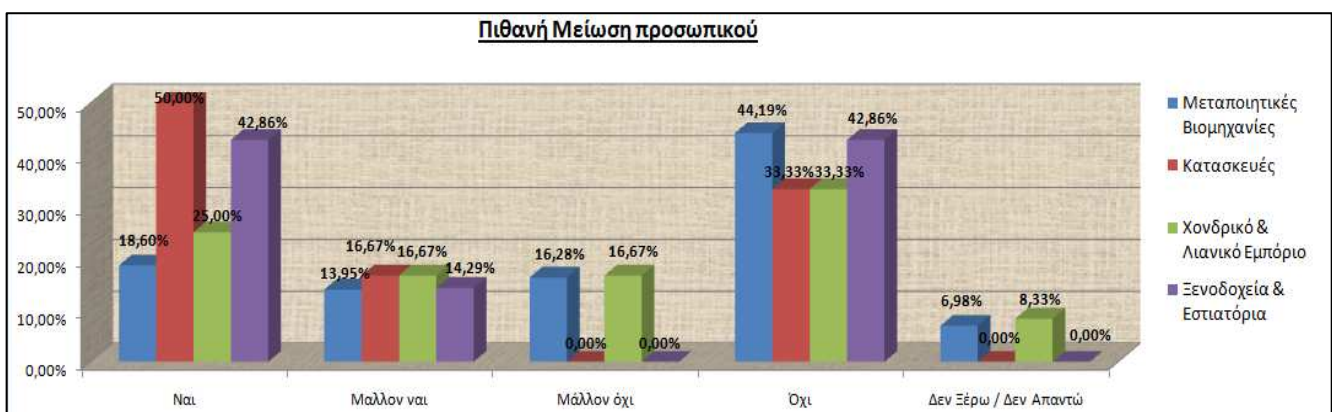
Γράφημα 2. 25

✧ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Φεβρουάριος 2009)

Γράφημα 2. 26

✧ ΤΡΙΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Μάιος 2009)

Γράφημα 2. 27

Τέλος, στα Γραφήματα 2.25, 2.26 και 2.27, που αφορούν στα σχέδια των επιχειρήσεων για μειώσεις προσωπικού και περικοπές, βλέπουμε ότι το 2/3 των ερωτηθέντων των Μεταποιητικών - Βιομηχανιών, το Δεκέμβριο του 2008 δήλωσαν πως θα προβούν σε μειώσεις προσωπικού, το Φεβρουάριο του 2009 οι απαντήσεις για μείωση προσωπικού ή όχι εξισώθηκαν (50% - 50%), ενώ το Μάιο του 2009 τα 2/3 κατέληξαν ότι δεν θα προβούν σε μειώσεις, αυτό όμως δεν πρέπει να μας καθησυχάζει σχετικά με την επίδραση της κρίσης στην απασχόληση, καθώς η ανάλογη αύξηση των επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι έχουν ήδη επηρεαστεί στην απασχόληση τους, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πολλές επιχειρήσεις δεν έχουν την τάση να μειώσουν περαιτέρω το προσωπικό τους, επειδή το έχουν ήδη μειώσει τους προηγούμενους μήνες.

Στις Κατασκευαστικές επιχειρήσεις το Δεκέμβριο του 2008 τα 2/3 των ερωτηθέντων ήταν θετικά σε μειώσεις προσωπικού, ενώ το Φεβρουάριο του 2009 είχαν ελαφρά υποχωρήσει.

Στο Χονδρικό - Λιανικό Εμπόριο, ενώ το Δεκέμβριο του 2008 και Φεβρουάριο του 2009 τα 2/3 των ερωτηθέντων έλεγαν όχι σε μειώσεις προσωπικού, το Μάιο του 2009 οι απαντήσεις μοιράζονταν (50% - 50%).

Τέλος, στα Ξενοδοχεία – Εστιατόρια, ενώ το Δεκέμβριο μόνο το 1/3 των επιχειρήσεων που ερωτήθηκαν δήλωσε ότι θα μειωθεί το προσωπικό στην επιχείρησή του, το Φεβρουάριο και το Μάιο του 2009 υπάρχει διστακτικότητα και επιφύλαξη (50% - 50%).

8. ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα δεδομένα της έρευνας, προκύπτει μια σαφώς αρνητική επίδραση της κρίσης στις τοπικές επιχειρήσεις, η οποία όμως μοιάζει να είναι προϊόν περισσότερο ενός τεχνητά αρνητικού ψυχολογικού περιβάλλοντος και λιγότερο ενός ρεαλιστικού πλαισίου απορρυθμιστικών αιτιών της πραγματικής οικονομίας. Αυτό αποτυπώθηκε από την γενική συμπεριφορά των ερωτηθέντων (αμηχανία, εκνευρισμός, αδιαφορία, κακή διάθεση, επιφυλακτικότητα κλπ.), αλλά και από ορισμένες μεγάλες αυξομειώσεις των παραμέτρων, που παρατηρήσαμε σε αρκετές απαντήσεις.

Η έρευνα κατέγραψε, όπως ήταν φυσικό κυρίως, απόψεις-εκτιμήσεις ή στιγμιαίες βραχυχρόνιες διαπιστώσεις μεμονωμένων ιδιωτών, οι οποίες αποτυπώνουν με σαφήνεια ένα «κλίμα», μια «ατμόσφαιρα» που είναι σίγουρα αρνητικά.

Η κατάσταση σήμερα φαίνεται να είναι λιγότερο ρευστή απ' ό τι ήταν την περίοδο της έρευνας, το «κλίμα» είναι λιγότερο αρνητικό και η «ατμόσφαιρα» όχι τόσο βαριά.

Από την επεξεργασία των δεδομένων των δειγμάτων στις τρεις διαφορετικές χρονικές περιόδους (Δεκέμβριος 2008, Φεβρουάριος 2009 και Μάιος 2009) προκύπτει ότι:

- Ένα ποσοστό περίπου 10% των ερωτηθέντων δήλωσε κανένα επηρεασμό από την κρίση
- Η επικρατέστερη απάντηση για αρνητική μεταβολή του κύκλου εργασιών (30% περίπου) ήταν 1-10%, ένα ποσοστό 20% περίπου δήλωσε αρνητικές μεταβολές στον κύκλο εργασιών της τάξης 10%-20%, ένα ποσοστό 15% περίπου τάξης 20%-30%, ένα ποσοστό 10% της τάξης 30%-40%, ένα 7% της τάξης 40%-50% και ένα 9% μεταβολές πάνω από 50%.

Οι απαντήσεις πριν και λίγο κατά την έναρξη της τουριστικής περιόδου και σε αρνητικό ψυχολογικό περιβάλλον, πιθανόν να διαφοροποιηθούν μετά από αυτήν.

Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορεί να επεξεργαστούν επιστημονικά με στατιστικές μεθόδους, ώστε να υπολογιστεί κατά προσέγγιση η γενική μείωση του ΑΕΠ νομού Ηρακλείου Κρήτης, όπως και η συνεπακόλουθη αύξηση της ανεργίας.

Μένει να δούμε τη συνέχεια και το πώς θα διαμορφωθούν οι δείκτες της πραγματικής οικονομίας τους επόμενους μήνες.

Όμως, το συμπέρασμα ότι οι νέες μορφές «παγκοσμιοποιημένων» κρίσεων απαιτούν και νέες πρακτικές και μεθόδους αντιμετώπισης τους, πρέπει να μας αφυπνίσει.

Παράρτημα

Το Ερωτηματολόγιο

Παρακάτω επισυνάπτεται το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα:

**ΕΡΕΥΝΑ – ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ**

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΩΝΥΜΙΑ	
ΑΤΟΜΟ ΕΠΑΦΗΣ:	
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	
ΤΥΠΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	
ΕΤΑΙΡΙΚΟ E-MAIL	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
ΝΟΜΟΣ, ΠΟΛΗ, ΟΔΟΣ, ΑΡΙΘΜΟΣ , Τ.Κ.	
ΤΗΛΕΦΩΝΟ, FAX	
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	

1) Σε ποιο βαθμό έχει επηρεάσει την επιχείρησή σας η παγκόσμια κρίση;

Σε μεγάλο βαθμό	
Αρκετά	
Σε μικρό βαθμό	
Καθόλου	
Δεν Ξέρω / Δεν Απαντώ	

2) Σε τί από τα παρακάτω έχει επηρεάσει η κρίση τη λειτουργία της επιχείρησής σας (συμπληρώστε όποιους παράγοντες θέλετε)

Έλλειψη Ρευστότητας	
Μείωση Πωλήσεων	
Μείωση Κερδών	
Αύξηση του κόστους του χρήματος	
Αύξηση Δανεισμού	
Μείωση Απασχόλησης	
Κανένα από τα παραπάνω	

3) Τι ποσοστό μεταβολής εκτιμάτε ότι υπήρξε στην επιχείρησή σας στα παρακάτω μεγέθη:

A. στον **κύκλο εργασιών** της επιχείρησής;

0 – 10% 10-20% 20 – 30% 30 – 40% 40 – 50% Πάνω από 50%

B. Στα **κέρδη** της επιχείρησής;

0 – 10% 10-20% 20 – 30% 30 – 40% 40 – 50% Πάνω από 50%

Γ. Στον **δανεισμό** της επιχείρησής (υποχρεώσεις προς προμηθευτές, τράπεζες κτλ);

0 – 10% 10-20% 20 – 30% 30 – 40% 40 – 50% Πάνω από 50%

Δ. Στις **απαιτήσεις** της επιχείρησής από τους πελάτες (χρήματα που σας οφείλονται);

0 – 10% 10-20% 20 – 30% 30 – 40% 40 – 50% Πάνω από 50%

4) Τι ποσοστό μεταβολής εκτιμάτε ότι υπήρξε στο **ποσοστό των ανείσπρακτων επιταγών** στην αγορά;

0 – 10% 10-20% 20 – 30% 30 – 40% 40 – 50% Πάνω από 50%

5) Πόσο πιστεύετε ότι έχει μεταβληθεί ο **χρόνος είσπραξης** των επιταγών στην αγορά;

Καθόλου Έως 15 ημέρες 15 – 30 ημέρες 1-2 μήνες Πάνω από 2 μήνες

6) Σκοπεύετε να **μειώσετε το προσωπικό** σας λόγω της κρίσης ή τις ώρες που αυτό εργάζεται (περικοπή υπερωριών)

Ναι	
Μάλλον ναι	
Μάλλον Όχι	
Όχι	
Δεν Ξέρω / Δεν Απαντώ	

ΠΗΓΕΣ

- ✿ Έρευνα για τον αντίκτυπο της Οικονομικής Κρίσης στην Περιφέρεια Κρήτης, του Τμήματος Ανάπτυξης και Κατάρτισης Επιμελητηρίου Ηρακλείου.
- ✿ Icap Group Business Directories. (2009). Οδηγός Επιχειρήσεων Κρήτης & νησιών Αιγίου. Αθήνα: European Association of Directory and Database Publishers.
- ✿ Επιμελητήριο Ηρακλείου, (23/06/2009)
- ✿ Βικιπαίδεια και Wikipedia
<http://el.wikipedia.org/wiki>,
<http://wikipedia.org/>, (28/05/2009)
- ✿ Φώσκολος, Γ. (2009), ΕΘΝΟΣ, nonews-News,
http://nonews-news.blogspot.com/2009/03/blog-post_1656.html, (16.03.09)
- ✿ Φώσκολος, Γ. (2009), ΕΘΝΟΣonline,
<http://origin.ethnos.gr/article.asp?catid=11379&subid=2&tag=8334&pubid=2696737>, (17/03/2009)
- ✿ Ριζοσπάστης, (2009),
<http://www2.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=4998312&publDate=>,
(17/03/2009)
- ✿ Eurolink.tv,(2009),
<http://www.eurolink.tv/articleViewer.aspx?art=64075e47-9db2-482e-a29b-2699c2327b12>, (29/03/2009)